

JÖNKÖPING UNIVERSITY
*School of Education and
Communication*

P3 – Vänsterliberal smörja?

En kvalitativ studie om partiskhet i
partiledarintervjuerna i Morgonpasset i P3

KURS: *Uppsats i medie- och kommunikationsvetenskap, 15 hp*

PROGRAM: *Medie- och kommunikationsvetenskap*

FÖRFATTARE: *Clara Ericsson, Kajsa Wede*

EXAMINATOR: *Staffan Sundin*

TERMIN: *HT19*

JÖNKÖPING UNIVERSITY
Högskolan för Lärande och Kommunikation
Box 1026, 551 11 Jönköping
036–101000

C-uppsats, 15 hp
Kurs: Uppsats i medie- och
kommunikationsvetenskap
Program: Medie- och
kommunikationsvetenskap
Termin: HT19

SAMMANFATTNING

Författare: Clara Ericsson
Kajsa Wede
Rubrik: ”P3 – Vänsterliberal smörja?” - En kvalitativ studie om partiskhet i
partiledarintervjuerna i Morgonpasset i P3

Antal sidor: 47

Syftet med studien är att undersöka om det går att identifiera partiskhet i frågorna programledarna ställer till partiledarna i Morgonpasset i P3:s inslag partiledarintervjuer, som sändes 2018. Problemet som leder fram till syftet är att public services anses vara vänsterorienterade i deras sändningar trots krav på opartiskhet i sina riktlinjer. Det finns tidigare forskning om opartiskhet i nyhetsjournalistik, dock betydligt mindre forskning som behandlar politiska intervjuer i radio. Det här är forskningsluckan som studien ämnar till att fylla. Studien omfattar tre partiledarintervjuer som analyseras med hjälp av kritisk diskursanalys och samtalsanalys samt utifrån teorier kring makt, samtalsanalys och gestaltningsteorin. De intervjuer som ingår i studien är Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson, Liberalernas partiledare Jan Björklund samt Vänsterpartiets partiledare Jonas Sjöstedt. Materialet har analyserats med hjälp av analysverktygen lexikala val, avbrott och härskartekniker.

Med hjälp av studiens teori och de valda analysverktygen har skillnader kunnat identifierats i samtalen mellan de tre partiledarna. Det går dock ej att utläsa om det är någon partiledare som genomgående gynnas eller missgynnas, utan de tre partiledarna gynnas och missgynnas i samma utsträckning men i olika sammanhang. Utifrån studiens resultat går det dock att urskilja tendenser som visar att historiskt förankrade “vänster-frågor” är mer framträdande än “höger-frågor” i intervjuerna, men på grund av att det finns vissa undantag i det objektiva journalistiska idealet när det kommer till människors lika värde, demokrati och tolerans, är programledarna ej vänsterorienterade i utfrågningen av partiledarna.

Sökord: Morgonpasset i P3, makt, radio, politisk kommunikation, opartiskhet, partiledare, CDA, kritisk diskursanalys, partiledarintervju

---

ABSTRACT

Authors: Clara Ericsson
Kajsa Wede
Title: ”P3 - Left-wing rubbish?” – A qualitative study of bias in party leader-
interviews in “Morgonpasset i P3”

Pages: 47

The purpose of this study is to see if it is possible to identify bias in the questions asked by the anchors of the show “Morgonpasset i P3”. The study includes one segment of the show where three of the party leaders in Sweden are being questioned. The three episodes were broadcasted in 2018. Public service in Sweden is considered to be left-wing on the political scale, despite the requirement of being unbiased. There are previous studies regarding unbiased news journalism, although there is less research on political interviews on radio. This study aims to fill this scientific gap. The study includes interviews with three party leaders in Sweden. The three interviews are; the party leader of the Swedish Democrats, the party leader of the Liberals and the party leader of The Left Party. The interviews are analyzed using the theoretical framework that consists of, critical discourse analysis, conversation analysis, theories about power and framing theory. The analytical tools that are used in the study are lexical choices, interruptions and master suppression techniques.

Using the theoretical framework and analytical tools of the study we have identified differences in how the party leaders are being questioned. However, it is not possible to see if there is any political party that is consistently being favored or disadvantaged. They are being favored or disadvantaged to the same extent but in different contexts. However, based on the results of the study it is possible to detect trends that show that historically rooted “left-wing questions” are more prominent than “right-wing questions” in the interviews, but because there are some exceptions to the objective journalistic ideal in terms of people’s equal value, democracy and tolerance the anchors are not bias in their questioning of the party leaders.

Keywords: Morgonpasset i P3, power, radio, political communication, unbiased, party leader, CDA, critical discourse analysis, party leader interview

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund	2
2.1 Public service	2
2.2 Sveriges Radio P3.....	3
2.3 Partiledarintervjuer i Morgonpasset i P3	3
2.4 Valåret 2018 i Sveriges Radio	3
2.5 Viktiga valfrågor 2018	4
2.6 Begreppsdefinition - Att gynnas eller missgynnas	5
3. Mål, syfte och problemformulering	6
3.1 Problemformulering	6
3.2 Syfte och mål.....	6
3.3 Forskningsfrågor.....	6
4. Forskningsöversikt	7
4.1 Objektivitetsforskning inom radio	7
4.2 Partiskhet i politiska intervjuer	8
4.3 Mediernas makt över publiken	9
4.4. Svenska journalisters partisympatier	10
4.5 Forskningslucka	11
5. Teoretiskt ramverk	12
5.1 Kritisk diskursanalys (CDA).....	12
5.2 Maktperspektivet	13
5.3 Gestaltningsteorin	14
5.4 Samtalsanalys som teoretiskt perspektiv	15
5.4.1 Normer inom politiska intervjuer	15
5.4.2 Normer om objektivitet och trovärdighet i politiska intervjuer	16
6. Metod och material	17
6.1 Material och urval.....	17

6.2 Kritisk diskursanalys	18
6.3 Samtalsanalys	19
6.4 Analysverktyg	19
6.4.1 Lexikala val	19
6.4.2 Härskartekniker	20
6.4.3 Avbrott.....	20
6.5 Metodkritik	20
7. Analys	22
7.1 Jimmie Åkesson - Sverigedemokraterna	22
7.1.1 Integration och invandring.....	22
7.1.2 Klimat och miljö.....	23
7.1.3 Skola, jobb och utbildning	25
7.2 Jan Björklund - Liberalerna	26
7.2.1 Integration och invandring.....	26
7.2.2 Klimat och miljö.....	28
7.2.3 Skola, jobb och utbildning.....	29
7.3 Jonas Sjöstedt - Vänsterpartiet	30
7.3.1 Integration och invandring.....	30
7.3.2 Klimat och miljö.....	31
7.3.3 Skola, jobb och utbildning	32
8. Diskussion	34
8.1 Underliggande maktstrukturer	34
8.2 Kritisk utfrågning	36
8.3 Partiskhet i intervjuerna	38
9. Slutsats	40
9.1 Förslag på vidare forskning	41
Referenslista	42

1. Inledning

Det är den 9 september 2018 och det är valdag, demokratins högtid. Folket ska rösta och slutligen också avgöra vem som ska styra Sverige. Veckorna innan valet omgavs väljarna av mängder med information som bland annat handlade om politikerna, partierna, vallöftena, och skandalerna. Tv- och radiotablåerna var fyllda av politiska debatter, intervjuer och djupgående analyser, och mycket av det väljarna under valrörelsen ser på tv:n och hör på radion, var många gånger färgat av en individs personliga åsikter eller politiska tillhörighet (Strömbäck, 2014, s. 177). Det vi sett på tv:n och hört på radion kommer med stor sannolikhet att påverka hur väljarna röstar på valdagen. Det är därför viktigare än någonsin att det finns oberoende och opartisk journalistik (Strömbäck, 2014, s. 227).

Journalistiken har en mycket viktig roll i samhället, särskilt när makten står på spel i en valrörelse (Strömbäck, Johansson, 2019, s. 7). För både politiker och för väljarna i en valrörelse är den bild som medier ger av verkligheten ofta viktigare än verkligheten själv. Medierna påverkar hur publiken upplever och värdesätter politik och beroende på hur medierna väljer att gestalta de politiska partierna och deras politik kan de således påverka valresultatet. "Journalister avgör inte svenska val - men de kan starkt påverka vilka partier som kommer att bli valrörelsens vinnare och förlorare." (Asp & Bjerling, 2014, s. 200–201).

Utifrån ett demokratiskt synsätt är det viktigt att mediernas bevakning, det vill säga deras granskning och information, ska vara opartisk. Sveriges Radio har i sitt sändningstillstånd tydliga riktlinjer gällande opartiskhet vilket är särskilt viktigt under bevakning av en valrörelse eftersom det inte får gynna eller missgynna någon politisk part (Johansson, 2015). Trots detta finns anklagelser mot att journalistiken, genom tiderna, gynnat vissa politiska partier i deras medieinnehåll. Anklagelserna kommer från både höger och vänster, och i Sverige misstänks särskilt public service stå mer till vänster än vad som speglar allmänheten (Strömbäck, 2014, s. 177–180).

2. Bakgrund

Följande kapitel har som avsikt att ge bakgrundsinformation om *Public service* och *Sveriges Radio* eftersom en viss förståelse kring dessa krävs för att förstå uppsatsens olika delar och i dess helhet. Kapitlet beskriver även radiokanalen P3 och programmet *Morgonpasset i P3*, samt upplägget kring inslaget *partiledarintervjuer*. Eftersom valet 2018 är ett återkommande tema genom studien beskrivs här även vilka politiska frågor som var viktiga under valet 2018. Valet 2018 sätts även i kontext till Sveriges Radios arbete under valåret

2.1 Public service

Medierna har en betydelsefull roll gentemot det offentliga samtalet och är en viktig del av demokratin, vilket är en av de grundläggande anledningarna till att public service-idén vuxit fram. Public service är ett allsidigt begrepp som kan motsvara en specifik organisation eller ett specifikt företag som en ideologi (Jönsson, 2015, s. 374). I Sverige översätts public service ofta som "radio och tv i allmänhetens tjänst" (SOU, 2000, s. 55) och innebär radio- och tv-kanaler som ej är vinstdrivande, som ofta är allmänt ägda, samt har specifika skyldigheter mot publik och politiker (Jönsson, 2015, s. 373).

De kanaler som utgör Sveriges public service är Sveriges Radio (SR), Sveriges television (SVT) och Utbildningsradion (UR). Dessa har i uppdrag av riksdagen och regeringen att sända program till allmänheten och göra programmen tillgängliga för så många som möjligt på olika plattformar (Sveriges Radio, 2018b). Sveriges Radio följer en rad lagar. I detta omfattande regelverk finns bland annat sändningstillståndet som innehåller de villkor staten ställer på Sveriges Radio som public service-kanal (Sveriges Radio, 2014 s. 20). I sändningstillståndet beskrivs att "Verksamheten ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället." (Sveriges Radio, 2013, s. 1). Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor (Myndigheten för press, radio och tv, 2019). Granskningsnämnden undersöker varje år om public service-bolagen uppfyllt uppdraget från riksdagen och regeringen. I regelverket finns även strukturer för hur ägandeformen och finansieringsformen av public service ska vara. Ägandeformen innebär att styrelserna för public service-bolagen inte får ha ledamöter med någon politisk koppling. Finansieringsformen innebär att public service är finansierat med en allmän radio- och tv-avgift, och har därför en direkt koppling till publiken (Sveriges Radio, 2018b).

2.2 Sveriges Radio P3

P3 är en radiokanal som ingår i bolaget Sveriges Radio. Kanalen definieras enligt sig själva som ung public service där samhällsjournalistik, populärkultur, humor och relationer utgör det grundläggande innehållet (Sveriges Radio, 2018a, s. 158). P3:s egna redaktioner redogör för stora in- och utrikeshändelser i olika format, allt från reportage till dokumentärer och specialprogram. Fokus ligger alltid på att lyfta fram ämnen som är viktiga för och som angår de unga lyssnarna (Sveriges radio, 2010).

2.3 Partiledarintervjuer i Morgonpasset i P3

Morgonpasset i P3 är ett lättsamt aktualitetsprogram som uppmärksammar dagsaktuella frågor ur ett humoristiskt perspektiv (Myndigheten för radio, press och tv, 2019). Programmet utgår från det som berör, upprör och intresserar publiken. Programmet sänds varje morgon, under veckans alla dagar och gästas av olika personer varje dag (Sveriges Radio, u.å.). Syftet är att gästerna ska bidra till en diskussion och fördjupning kring, samt att förklara, aktuella samhällsämnen (Sveriges Radio, 2018a, s. 68). Inför riksdagsvalet 2018 hade Morgonpasset i P3 ett inslag de kallade "partiledarintervjuer", där partiledare intervjuades med humoristiska inslag. I tur och ordning gästade samtliga partiledare från de partier som sitter i Sveriges riksdag programmet där de blev utfrågade om olika ämnen som rör samhället. Det avsnitt där Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson medverkar fick särskilt stor uppmärksamhet i media och är den intervjun som, under 2018, fick flest anmälningar till granskningsnämnden för radio och tv. Anmälningar av Sveriges Radios program görs av lyssnare när hen anser att ett program bryter mot radio- och tv-lagen (Sveriges Radio, 2018a, s. 29). Programmet friades dock av granskningsnämnden i mars 2019 (Myndigheten för press, radio och tv, 2019).

2.4 Valåret 2018 i Sveriges Radio

I rapporten "Public service-redovisning 2018" sammanfattar Lennart Käll, styrelseordförande, och Cilla Benkö, vd för Sveriges Radio, inledningsvis hur året 2018 sett ut i Sveriges Radio. Under 2018 rådde det en stor politisk osäkerhet i Sverige och i övriga världen, vilket även återspeglades i Sveriges Radio. Käll och Benkö berättar fortsättningsvis att Sveriges Radios demokratiska uppdrag på så vis var viktigare än någonsin under 2018. Det utgör en avgörande roll i en fungerande demokrati att snabbt förmedla nyheter och parallellt kunna erbjuda

fördjupning och granskning av makten. De beskriver även uppgiften av att vara ett oberoende bolag där olika röster möts och olika åsikter tas upp är en viktig del för att demokratin ska fungera. Under 2018 hade valbevakningen således genomsyrat Sveriges Radios utbud av utfrågningar, intervjuer och analyser i dess kanaler, bland annat i Morgonpasset i P3:s inslag “partiledarintervjuer” (Sveriges Radio, 2018a, s.1). Mediebevakning under valrörelser har en lång tradition i Sverige (Ekström, 2008, s. 409). Under valrörelsen 2018 sändes olika intervjuer i en rad olika kanaler och format bland annat i Sveriges Radio P1 och P3 (Sveriges Radio, 2018a, s.1).

2.5 Viktiga valfrågor 2018

Vad som blir valfrågor avgörs utifrån olika faktorer, exempelvis vad de politiska partierna har för valstrategier, vad medborgarna anser som viktigast och mediernas val av exponering (DEMICOM, 2019, s. 27). För att undersöka vilka politiska frågor som väljarna anser vara viktigast gör olika opinionsinstitut flera undersökningar. Inför valet 2018 ansågs frågor gällande sjukvård, migration- och integration samt utbildning och skola vara viktigast. Även klimatfrågan ansågs som viktig. De skogsbränder som härjade under sommaren 2018 resulterade i att klimatfrågan fick stor uppmärksamhet och blev således omtalad av politiker och i medierna (DEMICOM, 2019, s. 76). Inför partiledarintervjuerna gjorde Morgonpasset i P3 en egen undersökning om vad deras lyssnare ansåg som de viktigaste politiska frågorna inför valet 2018. De ämnen som fick flest röster var integration och invandring, skola, jobb och utbildning samt miljö och klimat (Ederyd, 2018). Inför partiledarintervjuerna fick Morgonpasset i P3:s lyssnare bakgrundsinformation från P3 nyheter om hur förutsättningarna för de olika partierna såg ut och vilka frågor som partierna ansåg som viktigast. Denna bakgrundsinformation kan vara viktigt att ha i åtanke inför den här studiens analys av programledarnas intervjufrågor eftersom det kan påverka programledarnas objektivitet. Detta kan i sin tur påverka om programledarna väljer att ställa gynnsamma eller missgynnsamma frågor till respektive partiledare utifrån partiernas ståndpunkter.

Sverigedemokraterna (SD)

Sverigedemokraternas kärnfråga handlar om integration och invandring. Under valet 2018 låg fokus hos SD även på frågor som rörde sjukvården samt frågor som handlade om lag och ordning. SD hade under valrörelsen lågt förtroende inom frågor som handlade om miljön och klimatet (Asserbäck, 2018b).

Liberalerna (L)

Liberalernas hjärtefrågor handlar om skola och utbildning, integration och EU. Liberalerna är EU-positiva och profilerade sig under valrörelsen 2018 emot Sverigedemokraterna som vill ut ur EU. Deras främsta kärnfråga är dock fortfarande skola och utbildning där de till exempel vill införa betyg från fjärde klass, språkförskola för nyanlända elever, högre status för lärare samt fler spetsutbildningar (Asserbäck, 2018a).

Vänsterpartiet (V)

Vänsterpartiets hjärtefrågor handlar om ökad jämlikhet och minskade klyftor i samhället, de har till skillnad från SD och L inga tydliga sakfrågor som de driver, utan deras valbudskap om jämlikhet genomsyrar istället alla frågor på ett eller annat sätt. Under valrörelsen 2018 var V mer inriktad på frågor som rör klimatet än tidigare, och associeras således mer och mer som ett "klimatparti" (Asserbäck, 2018c).

2.6 Begreppsdefinition - Att gynnas eller missgynnas

För att undersöka om ett politiskt parti gynnas eller missgynnas i Morgonpasset i P3:s partiledarintervjuer har vi utgått från Asps och Bjerlings (2014, s. 121) definition av hur en aktör kan gynnas eller missgynnas genom nyhetsförmedling. Avgörande för huruvida ett gynnande eller missgynnande förekommer är en rad antaganden kring vad som vanligtvis kan tänkas vara gynnsamt eller ogynnsamt för en aktör. Till exempel anses det vanligtvis vara gynnsamt att få beröm snarare än kritik, att få uppmärksamhet och synas, att mediernas bild stämmer överens med bilden som aktören själv vill förmedla samt att partiet har en dagordning som stämmer överens med mediedagordningen. Ett parti kan missgynnas i andra avseenden, till exempel om partiet får komma till tals i frågor och i sammanhang som partiet ej önskar. Därför gäller det vanligtvis att se till hur gestaltningen av aktören ser ut, och att detta blir avgörande för när en aktör gynnas eller missgynnas (Asp & Bjerling, 2014, s. 121).

3. Mål, syfte och problemformulering

3.1 Problemformulering

Public service har historiskt sett fått kritik i media och av samhället i stort. Kritiken grundar sig i att det finns en vänsterorienterad agenda trots public services riktlinjer angående opartiskhet (Strömbäck, 2014, s. 178). Kritiken mot public service påvisas även inom Sveriges Radio, eftersom endast 56% av Sveriges Radios lyssnare anser kanalens innehåll som opartiskt (Sveriges Radio, 2018a, s. 12). Det är därför intressant att undersöka hur en public service-kanal, mer specifikt Sveriges Radio P3, praktiskt hanterar krav på objektivitet utifrån social interaktion och samtalsanalys med fokus på journalisternas sätt att ställa frågor i politiska intervjuer. Ovanstående faktorer leder fram till problemet som den här studien bygger på.

3.2 Syfte och mål

Syftet med studien är att undersöka om programledarna i radioprogrammet Morgonpasset i P3 gynnar eller missgynnar en viss partiledare och får dess parti att framstå i bra- eller dåliga dagar. För att undersöka detta vill vi se om det finns några skillnader i hur frågorna till partiledarna formuleras samt vilken uppmärksamhet olika sakfrågor får av programledarna. Målet med studien är att identifiera eventuell partiskhet genom de frågor som programledarna ställer till partiledarna.

3.3 Forskningsfrågor

1. Hur kommer underliggande maktstrukturer till uttryck genom programledarnas frågor till partiledarna?
2. Hur kritiskt utfrågas de olika partiledarna i de olika sakfrågorna?
3. På vilket sätt gynnas eller missgynnas de tre partiledarna under intervjuerna?

4. Forskningsöversikt

Den här delen fokuserar på tidigare forskning angående journalistik och studier som behandlar mediemakt och partiskhet. Den tidigare forskningen ligger under forskningsfältet politisk kommunikation vilket även denna studie gör. I slutet av detta kapitel kommer forskningsluckan identifieras och därmed även studiens bidrag till forskningsfältet.

4.1 Objektivitetsforskning inom radio

Det finns knappt någon sammanhållen utförd radioforskning angående innehåll och form utan forskningen har oftast skett inom public service-bolagen eller speciella medieanalysföretag och på beställning av makthavarna (Åberg, 2012, s. 36). I dag finns det även intressen som utgår från att radioutbudet antas ha effekter på lyssnaren på ett eller annat sätt. Att påvisa tendenser i utbudet blir därför en fråga för forskning i dag. Kent Asp startade det som kallas för "Medievalsundersökningarna" och har sedan starten undersökt nyhetsbevakningen av valrörelsens fyra sista veckor under tio valrörelser. Fokus har legat på de största nyhetsredaktionerna inom press, radio och TV (institutionen för journalistik medier och kommunikation, 2019). Från och till förekommer det undersökningar ur kritiska perspektiv där forskare undersöker till vilken del och hur politiska ämnen förekommer i program som betecknas som humor eller underhållning. Tanken är dock fortfarande att utbudet i programmet har effekter på lyssnarna och därför också påverkar lyssnarens politiska och sociala agerande samt personliga värderingar (Åberg, 2012, s. 39–40). Detta är relevant att se till för vår studie eftersom Morgonpasset i P3 är ett underhållningsprogram som behandlar ämnen som är viktiga för samhället.

Under radions historia har det hävdats att radio, främst nyhetsrapportering, varit politiskt vinklad. Rapporteringen kring politiska händelser såsom val eller folkomröstningar har alltså ansetts vara mer eller mindre partisk (Åberg, 2012, s. 38–39). I mitten av 1900-talet och något decennium framöver gjordes därför många undersökningar med objektivitet i fokus.

Objektivitet är dock problematiskt att undersöka då det är besvärligt att mäta. Således undersöks oftast opartiskhet istället, det vill säga att inte ta ställning för en viss part alternativt att låta båda sidorna komma till tals i lika hög utsträckning. I de studier som gjorts inom detta område handlar oftast om att mäta den tid varje företrädare för olika ställningstagande får till förfogande och i andra fall ligger journalistens agerande i fokus (Åberg, 2012, s. 39).

Eftersom den här studien är en kvalitativ studie har fokus legat på journalistens agerande i

intervjun snarare än den tid partiledaren får till sitt förfogande då sättet programledarna utformar sina frågor, genom lexikala val, påverkar lyssnarnas uppfattning om partiledarna.

4.2 Partiskhet i politiska intervjuer

Partiskhet i media är ett välstuderat område och ett antal studier i västerländska demokratier har observerat partiskhet i deras medierapportering (Ekström, Eriksson, Johansson & Wikström, 2013, s. 424). De befintliga västerländska studierna, på politisk partiskhet i medierapportering, ger bakgrund till Ekströms (et. al. 2013, s. 423) studie som syftar till att undersöka partiskhet i valkampanj-intervjuer med ledande politiker i Sverige under tre olika valår. I författarnas studie undersöks, precis som i vår studie, intervjuer med ledande politiker. I den första delen av studien undersöks förekomsten av partiskhet som återspeglar journalisternas egna politiska sympatier och i den andra delen undersöks ett begränsat antal intervjuer från valet 2006 genom samtalsanalys. Denna analys involverar också frågor skrivna av journalister, och den jämför både kvantitativt och kvalitativt skillnaderna mellan manuskript och levande interaktion. Båda delarna av studien undersöks sedan med fokus på journalisternas aggressivitet i valkampanj-intervjuer (Ekström et. al, 2013, s. 423–424). Studiens resultat påvisar ingen partiskhet i partiledarintervjuerna. Det finns inget som tyder på att journalisterna över tid systematiskt föredrar något politiskt parti eller visar någon ideologisk orientering. Resultaten överensstämmer med majoriteten av tidigare forskning om nyhetstäckning även om kritiker, i den pågående diskussionen om journalistik, hävdar en ökad “politisering”, det vill säga att media tar en tydlig ställning och uttrycker vissa politiska intressen (Ekström et. al, 2013, s. 436–437).

Det finns även andra studier som visar att det inte går att utläsa politisk partiskhet i svensk media (Ekström et. al, 2013, s. 424). 2012 gjordes en analys av SVT:s partiutfrågningar under det första årtiondet av 2000-talet där resultatet inte påvisade någon form av politisk partiskhet. Vissa frågor kunde vara mer kritiska mot något block men i dessa fall var frågorna mer kritiska åt det andra blocket nästa partiutfrågning (Ekström, et al, 2013). De mest omfattande studierna av mediernas partiskhet inom politik har genomförts av Kent Asp som, de senaste 30 åren, studerat mediernas nyhetsbevakning av svenska riksdagsval sedan 1979. Sett över dessa år har Asp inte sett någon systematik i att public service-medier eller TV4 gynnat eller missgynnat olika partier (Karlsson & Strömbäck, 2015). Till skillnad från Asp, som enbart studerat mediernas nyhetsbevakning av svenska val i vedertagna nyhetsmedier (institutionen för journalistik medier och kommunikation, 2019), undersöker denna studie istället ett

underhållningsprogram vilket blir en motivering till forskningsluckan som denna studie ämnar till att fylla.

4.3 Mediernas makt över publiken

Medierna har gått från att vara allsmäktiga, till att vara maktlösa och till att bli mäktiga genom tiden. Idag är mediernas publik mer selektiv och väljer själva vilka medier de tar del av och hur de väljer att tolka innehållet utifrån deras egna intresse. Medierna snarare förstärker än förändrar publikens tidigare åsikter. Det förändrade synsättet har gjort att mediernas påverkningsutrymme blivit större och forskningen har fått en annan riktning. Mediernas effekter på publikens verklighetsuppfattning anses vara det första steget i en process som kunde leda till makt över individens handlingar. Krav har ställts på att medierna ska vara rättvisa och informativa så att de bidrar till en så fri åsiktsbildning som möjligt och ger medborgarna möjlighet till självständiga och välgrundade politiska beslut (Asp & Bjerling, 2014 s. 41–42).

I studien i “Den svenska journalistkåren” undersöker medieforskaren Kent Asp mediemakt utifrån tre olika frågeställningar (2007, s. 149–162). Asp undersöker vad mediernas publik anser om mediers makt och påverkan på samhället. Det som undersöks i den här delen av studien är vilket inflytande journalister och andra maktaktörer har över vilka frågor som uppmärksammas i den politiska debatten. Det vill säga vilka som mediernas publik anser har makten över dagordningen. I en undersökning utförd 2005 anser publiken att journalister har störst inflytande över dagordningen. Resultatet visar att 45 % av publiken anser att journalister har mycket stort inflytande över dagordningen till skillnad från regeringen, som hade näst störst inflytande enligt publiken, bara landade på 30 % av publikens högst rankade maktaktörer (Andersson & Asp, 2007, s. 158–162).

Resultatet i studien påvisar att publiken anser att journalister har stort inflytande över vilka frågor som uppmärksammas i den politiska debatten och att massmedier både påverkar politiska beslut och människors politiska åsikter (Andersson & Asp, 2007, s. 158–162). Asp har även varit involverad i andra undersökningar kring valrörelserna 1979, 1982 och 1985 där han konstaterar att mediernas makt över politiken har ökat över tid (Berglez & Olausson, 2009).

Asp har även gett ut boken “Mäktiga massmedier” (1986) där han studerar relationer mellan

de tre huvudaktörerna medierna, politikerna och publiken där alla på något sätt har makt över varandra. Han menar att makt är att kunna påverka någon till något som inte nödvändigtvis ligger i mottagarens intresse. Asp utvecklar även denna teoretiska utgångspunkt kopplad till mediemakt i form av två typer av maktrelationer: mediernas makt över publiken samt makten över mediernas innehåll. Utifrån undersökningar av valrörelser har Asp kunnat se tendenser till en "mediekrati" där aktörer inom media avgör vad den politiska debatten ska innehålla och hur den ska tolkas. Makten över mediernas innehåll har inom det politisk-analytiska perspektivet därför förflyttats alltmer till journalister och andra medieaktörer (Berglez & Olausson, 2009).

4.4. Svenska journalisters partisympatier

Tidigare forskning gällande partisympatier hos svenska journalister återfinns bland annat i Kent Asps (2006) forskning om den svenska journalistkåren. Asp har sedan 1989 studerat svenska journalister för att se hur de ser på sig själva, samhället, sin yrkesroll samt medieutvecklingen och yrkesetiska problem som journalistyrket innefattar.

Forskningsprojektet "Journalist 2005" är den femte undersökningen av Asp sedan 1989 som genomförts vid institutionen för journalistik och masskommunikation på Göteborgs universitet. Forskningsprojektet syftar till att ge en bredare bild av vad som förändrats inom den svenska journalistkåren i och med att det skett en förändring av medielandskapet sedan 1989 (Asp, 2006).

I studien presenterar Asp en undersökning av vilka partisympatier svenska journalister har, hur det överensstämmer med allmänhetens partisympatier och vilken eventuell effekt en bristande representativitet kan leda till i samtal angående den politiska nyhetsrapporteringen. Resultatet av studien pekar på att svenska journalister är mer vänsterorienterade än allmänheten, men att det finns skillnader inom olika mediearbetsplatser. Det finns till exempel betydligt fler journalister inom public service som är vänsterorienterade än inom kommersiella medier. Sammanfattningsvis beskriver Asp (2006) att det finns en bristande representativitet inom den svenska journalistkåren i förhållande till allmänheten. Asp menar att det finns en överrepresentation av miljöpartister och vänsterpartister i den svenska journalistkåren, men att det är komplicerat att avgöra om de ger något utslag i nyhetsrapporteringen. Samtidigt är de grupper inom journalistiken som antas ha inflytande över nyhetsrapporteringen, det vill säga personer som är ansvariga inom medierna, inte lika vänsterorienterade som journalistkåren överlag. Vänsterorienterade journalister dominerar

istället gruppen av journalister som antas ha lite eller begränsat inflytande över nyhetsrapporteringen (Asp, 2006). Till skillnad från de som är ansvariga inom medierna befinner sig journalisterna dagligen i centrum av nyhetsverksamheten. På så sätt har de stora möjligheter att påverka journalistikens innehåll så att det gynnar ett visst parti (Strömbäck, 2014, s. 179).

4.5 Forskningslucka

Frågan om mediernas politiska partiskhet är en gammal debatt och kritik kommer från både vänster och höger. Som oftast misstänks nyhetsrapportering vara vinklad åt vänster då fler journalister sympatiserar med vänsterpolitik snarare än högerpolitik (Albaek et al, 2010; Karlsson & Strömbäck, 2015). Det går att finna politisk partiskhet i flera västerländska medier genom de senaste årtionden (Ekström et. al, 2013, s. 424). Dock finns ingen forskning som pekar på att just svenska public service-kanaler är eller har varit vänsterorienterade i sina sändningar. Trots detta finns det fortfarande en diskurs i samhället som påstår att det finns vänsterorienterad partiskhet i public service (Strömbäck, 2014, s. 178–180) vilket är problemet som den här studien bygger på.

Trots att partiskhet i media är ett välstuderat område finns det få studier som studerar just partiskheten i politiska intervjuer (Ekström et. al, 2011), särskilt i radio, vilket också är en forskningslucka studien ämnar fylla. De få studier som studerar partiskheten i politiska intervjuer behandlar vedertagna nyhetsprogram vilket även är något som gör studien unik då den inte analyserar ett vedertaget nyhetsprogram utan ett underhållningsprogram.

Vi har även funnit resultat, i tidigare forskning, som påvisar att media och journalister har ett stort inflytande över vilka frågor som uppmärksammas i den politiska debatten och att massmedier både påverkar politiska beslut och människors politiska åsikter (Asp, 2007, s. 158-162). Det finns ett behov i samhället att journalistiken informerar så sakligt som möjligt för att invånare ska kunna få en så korrekt uppfattning som möjligt om verkligheten (Strömbäck, 2009). Den här studiens forskningslucka och aktuella problemformulering, tillsammans med dess syfte, gör att studien är relevant i den rådande politiska diskursen och bidrar till forskningsfältet.

5. Teoretiskt ramverk

Studien analyserar om det finns några skillnader i hur frågorna till partiledarna formuleras samt vilken uppmärksamhet olika sakfrågor får av programledarna. För att utläsa om ett parti gynnas eller missgynnas av programledarnas frågekonstruktioner används teorierna kritisk diskursanalys (CDA), maktperspektivet, gestaltningsteorin och samtalsanalys som teoretiskt perspektiv. De fyra teorierna liknar varandra, men samtliga är nödvändiga för att besvara studiens frågeställning.

5.1 Kritisk diskursanalys (CDA)

Kritisk diskursanalys (CDA) grundar sig i en samhälls- och maktkritisk approach, det vill säga hur vi talar och skriver om saker påverkar de sociala praktiker som finns i samhället. Boréus (2011) beskriver diskurs som en språklig praktik, det vill säga hur man använder språket. Vidare beskrivs diskurser som något som (1) påverkar hur vi förstår verkligheten, (2) påverkar identiteten hos människor och (3) påverkar relationen mellan grupper av människor i samhället (s. 150–164). Hansen och Machin (2013, s. 116–119) förklarar att språk innehåller värderingar och personliga åsikter och språket blir därmed viktigt att analysera eftersom diskurser kan påverka hur vi ser på språket och på så sätt även hur vi ser på samhället i stort (Hansen & Machin, 2013, s. 116–119).

Genom att använda CDA går det att, systematiskt, utföra en analys av språket i en text, vilket den här studien går ut på. Mer specifikt handlar CDA om att avslöja hur sändaren använder språket och grammatiska konstruktioner för att skapa mening, påverka mottagaren att se på händelser på ett visst sätt, ibland även att manipulera mottagaren genom att samtidigt dölja avsikterna. CDA visar vilka grammatiska konstruktioner och språkval som används för att uppnå specifika kommunikativa mål. (Hansen & Machin, 2013 s. 116). Anledningen till att CDA används i denna studie är på grund av att den har en samhälls- och maktkritisk ingång, vilket motiverar att det är en lämplig teori för studien eftersom journalister utövar makt i partiledarintervjuerna. Utgångspunkten i CDA är att diskurser och sociala praktiker påverkar varandra (Boréus, 2011, s. 154). Hur programledarna, genom underliggande maktstrukturer, talar om och uppmärksammar vissa ämnen i partiledarintervjuerna påverkar på så sätt även hur publiken uppfattar partiledarna, som i sin tur kan komma att påverka hur de som lyssnar röstar i det kommande valet.

5.2 Maktperspektivet

För den här studien är politisk makt det mest relevanta begreppet att se till. Enligt Petersson i boken "Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation" (2014) finns en gemensam kärna för de flesta definitioner av makt vilket är "möjligheten att påverka". Det här är något som är viktigt när det kommer till den politiska kommunikationen då makt som möjlighet att påverka i den politiska kommunikationen har större betydelse än makt som rätt att bestämma och bestraffa (Strömbäck, 2014, s. 45–46).

Makten över dagordningen är speciellt intressant för denna studie då den handlar om vilka frågor som överhuvudtaget ska diskuteras och bli föremål för politiskt beslutsfattande (Strömbäck, 2014, s. 48). Att kontrollera diskursen är en kraftfull maktteknik då språket kan begränsa och påverka hur vi tänker om saker i samhället (Börjesson & Rehn, 2009). Den här dimensionen av makt kan man se i politiska intervjuer som är det vi studerar i denna studien. Det är delvis genom analyser av frågekonstruktioner som vi kan förstå hur makt utövas och förhandlas i politiska intervjuer (Strömbäck & Nord, 2013, s. 179). Frågor ger möjlighet för journalisten att styra samtalet åt olika håll och sätter agendan för vad samtalet ska handla om. Frågor kan vara öppna eller mer styrda åt en specifik handling. Styrda frågor skapar en förväntan på svar men kan även skapa en förväntad handling i form av en förklaring, ett besked, ett löfte och så vidare. Frågorna förmedlar olika antaganden eller beskrivningar som den svarande förväntas förhålla sig till. Öppna frågor kan ge utrymme för den svarande, i detta fall politikern, att själv skaffa sig utrymme för att presentera sin politik på ett gynnsamt sätt. Journalistens frågor skapar på detta sätt olika situationer för den intervjuade och kan ge olika villkor för olika politiker (Strömbäck & Nord, 2013, s. 179–181).

Nyhetsjournalistiken är beroende av trovärdighet vilket även det är en fråga om makt. Trovärdighet är detsamma som makten att förmedla upplevelser av verklighet och sanning och att sätta den offentliga eller till och med politiska dagordningen (Edin, 2007, s. 45). Genom att referera till tillförlitliga källor under en intervju uppnår programledaren eller partiledare makt i form av trovärdighet. Om den hänvisade källan används i samband med en anklagelse upplevs frågan eller påståendet mer kritiskt (Strömbäck, 2009).

Anledningen till varför maktperspektivet ingår i det teoretiska ramverket till denna studie är för att intervjuens innehåll och frågekonstruktioner påverkar hur objektiv intervjun är (Strömbäck & Nord, 2013, s. 179–181). Det är relevant till denna studie eftersom ett visst

medium, i detta fall Morgonpasset i P3, har eget inflytande över det innehåll som de producerar och kan på så sätt påverka sin publik vilket kan innebära viss kontroll över den politiska diskursen.

5.3 Gestaltningsteorin

Gestaltningsteorin är en av de främsta teorierna inom politik i journalistik och går ut på att journalisten aldrig kan ge en helt neutral bild av verkligheten (Strömbäck & Nord, 2013, s. 123). Gestaltningar syftar på hur till exempel en sakfråga framställs eller uppfattas. Inom journalistikforskningen brukar gestaltningsteorin kallas *framing* från det engelska begreppet *frame* som används som en metafor för att illustrera att nyheter fungerar som ett fönster mot omvärlden men att fönstret aldrig kan vara en objektiv spegling av verkligheten. Teorins utgångspunkt är att journalistiska gestaltningar är oundvikliga, ibland orsakade av medvetna eller omedvetna val av journalisten. När media gestaltar ett samhällsproblem handlar det inte bara om vilka argument som lyfts fram utan även om allt ifrån den journalistiska infallsvinkeln, vilka källor som får komma till tals till hur värdeladdade ord används (Shehata 2015; Karlsson & Strömbäck, 2015, s. 359–367).

Teorin bygger på två olika synsätt som är centrala för att förstå teorin. Det första är att nyheternas rapportering av en händelse aldrig är densamma som verkligheten, och det andra handlar om hur medierna rekonstruerar verkligheten och väljer hur den ska gestaltas (Strömbäck, 2014, s. 120). Mediernas gestaltning formas på olika sätt: genom hur nyheterna väljs, vilka nyheter som betonas, framhävs och utvecklas, men också vilka nyheter som exkluderas (Dainton & Zelle, 2005, s. 199–200).

Gestaltningsteorin har en tydlig journalistisk utgångspunkt och behandlar hur journalistiken, även om den utger sig för att vara det, inte alltid är objektiv (Shehata, 2015, s. 353). Det finns olika definitioner av gestaltningsteorin men centrala element som är ständigt återkommande är att gestaltningar är uttryck för medvetet eller omedvetet organisera information, och gestaltningar formas genom val av ord, fakta, perspektiv, källor och betoningar (Strömbäck, 2014, s. 121). Genom att studera hur Hellqvist, Berg och Akolor framställer och utvecklar de tre sakfrågorna som ingår i intervjuerna går det att undersöka hur programledarna väljer att gestalta verkligheten samt vilka frågor som betonas, framhävs och utvecklas.

5.4 Samtalsanalys som teoretiskt perspektiv

Eftersom kritisk diskursanalys används, för att huvudsakligen undersöka dolda budskap i text, har vi kompletterat kritisk diskursanalys som teori med samtalsanalys då det är muntliga intervjuer i radio som undersöks i den här studien (Moberg, 2007, s. 88–89). Samtal är organiserade genom turtagning, vilket innebär att varje talare behöver anpassa sig till vad som sades i föregående tur, samtidigt som denne talare skapar förutsättningarna för nästa (Strömbäck & Nord, 2013, s. 182). Samtalsanalys används i denna studie som komplement till CDA, eftersom det inom samtalsanalys finns särskilda normer i politiska intervjuer, den utgår även från normer som behandlar objektivitet inom det neutrala journalistiska idealet.

5.4.1 Normer inom politiska intervjuer

Intervjuer utgör en central del i forskningen om samtalsanalys, och i stora drag är den journalistiska intervjun lika viktig för journalistiken som det vardagliga samtalet är för det sociala samspelet (Heritage & Clayman 2010, s 10). Intervjuer med politiker utförs med hjälp av bestämda regler, därför har den politiska intervjun fått en särskild position inom journalistiken (Heritage & Clayman 2010, s. 229). Partiledarintervjuer liknar den politiska intervjun eftersom den följer ett särskilt format, samt genom de etablerade roller som deltagarna förväntas ha och agera efter. Det finns således begränsningar för hur deltagarna agerar i intervjun och vad som anses som rätt eller fel. De etablerade roller som finns inom en partiledarintervju innebär att journalisten förväntas ställa frågorna och politikern förväntas svara på dessa. De frågor som journalisten ställer påverkar således hur politikern förväntas svara, de kan till exempel innefatta att politikern behöver förklara sig, försvara sig eller kommentera (Ekström, 2008, s. 409). Journalistens frågor i en partiledarutfrågning är utformade dels för den som blir intervjuad, dels för publiken. Detta innebär att journalisten sätter vissa ramar för publikens tolkning av de svar som förväntas av partiledaren (Strömbäck & Nord, 2013, s. 183).

Politiska intervjuer sker sällan utan särskilda premisser, både journalisten och politikern har en agenda att följa och både politikern och journalisten har förväntningar från allmänheten. Det blir därför särskilt svårt att värna om det journalistiska ideal som journalister besitter under en politisk intervju som sker på tv- eller radio. Förväntningarna på journalisten i en politisk intervju innebär att de ska inta en kritisk attityd mot politikern men samtidigt hålla sig neutral. För att kunna vara politisk journalist bör man besitta förmågan att fråga ut en politiker

och ställa hen mot väggen men ändå hålla sig till journalistikens ideal om att vara objektiv (Heritage & Clayman, 2010, s. 228). Det finns dock undantag från det journalistiska idealet om att vara objektiv och inte färgad av ideologiska värderingar. Dit hör till exempel människors lika värde, demokrati och tolerans. Genom journalistiken definierar medierna och journalistiken gränserna mellan det acceptabla och det oacceptabla i frågor och åsikter som är extrema eller illegitima. I det hänseendet är de partiska till förmån för etablerade kulturella och sociala normer (Strömbäck, 2014, s. 181).

5.4.2 Normer om objektivitet och trovärdighet i politiska intervjuer

Hur journalisten refererar till källor, under intervjun, kan indikera något om sanningsenlighet eller objektivitet. Hög mängd av källreferenser blir således viktigt för objektiv journalistik. Om till exempel enbart andra journalister anges som källor kan intervjun indikera på tolkande journalistik då källorna enbart innefattar andra journalister. Uppges inga källor när journalistiken uppger fakta i form av siffror eller statistik kan journalisten uppfattas som mindre trovärdig (Strömbäck, 2009, s. 145–147).

Det finns också ett begrepp som förenklar för journalisten att minska risken att förolämpa någon, för att distansera sig själv från frågan eller för att undvika att behöva vara specifik. Det begreppet kallas "avgränsning". Genom att använda avgränsning skapar talaren en vaghet som gör att hen skyddar sig själv genom att öppna upp frågan eller ämnet. Samtalsanalytiker har även funnit att hårda journalister under politiska intervjuer ofta hänvisar till tänkta källor. Metoden är till för att dels inte själv vara den som ställer den provocerande frågan, dels för att dölja det hårda i ett budskap (Hansen & Machin, 2013).

6. Metod och material

I den här delen presenteras den metod som används i studien. Kritisk diskursanalys (CDA) är relevant för studien då studien behandlar de ordval och grammatiska egenskaper som görs av programledarna och spelar en underliggande roll i hur partiledarna framställs. I politiska intervjuer används en grupp med frågetekniker inom samtalsanalys för att pressa och ställa politiker till svars, därför används samtalsanalys som ett komplement till CDA i studien. Samtalsanalys tillämpas vanligen för att undersöka samtal eller intervjuer, vilket ytterligare motiverar varför den används i den här studien.

6.1 Material och urval

Anledningen till att segmentet “partiledarintervjuer” i Morgonpasset i P3 valts ut som studieobjekt till den här studien är på grund av att det till skillnad från tidigare studier inom forskningsfältet är ett underhållningsprogram och inte ett vedertaget nyhetsprogram. Partiledarintervjun med Åkesson, Sverigedemokraternas partiledare, var dessutom det program som fick flest anmälningar till granskningsnämnden 2018. Intervjun anmäldes på grund av att den ansågs som kränkande gentemot Åkesson och att den överskred ramen för opartiskhetskraven för public service. Programmet blev friat av granskningsnämnden fjärde mars 2019 eftersom programmet ej ansågs överskrida ramen för opartiskhetskraven (Myndigheten för press, radio och tv, 2019).

Utgångspunkten för materialet är samtliga partiledarintervjuer från Morgonpasset i P3 som totalt utgör åtta program. Tre av dessa program har valts ut, för att storleken på materialet ska lämpa sig till studiens omfång. De avsnitt som valts ut är avsnitten med Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson, Liberalernas partiledare Jan Björklund och Vänsterpartiets partiledare Jonas Sjöstedt. Dessa partiledare har valts ut eftersom de är tre partier med olika ideologiska värderingar: en som ligger till vänster, en som ligger i mitten och en som ligger till höger på den politiska skalan. De ämnen som behandlas i intervjuerna har Morgonpasset i P3:s lyssnare varit med och röstat fram. Dessa är ämnen som anses viktigast för unga i Sverige i dag och utgör integration och invandring, miljö och klimat samt skola, jobb och utbildning. Det är även under dessa sekvenser i intervjun som partiledarna får mest utrymme att presentera sin politik, vilket underlättar vid analysen, då studien undersöker om partiledaren gynnas eller missgynnas av programledarnas frågor.

Utvalda delar av intervjun har analyserats utifrån de forskningsfrågor som formulerats baserat på studiens syfte. Genom att analysera de segment som är gemensamma för samtliga partiledarintervjuer, har studien på ett systematiskt sätt kunnat undersöka de utvalda intervjuerna likvärdigt. Författarna har gemensamt lyssnat på de tre utvalda partiledarintervjuerna innan författarna påbörjade transkriberingen. Därefter transkriberades intervjuerna var och en för sig, för att sedan jämföras av författarna för att säkerställa att författarna hört och uppfattat det som sagts i intervjun på samma sätt. När det var svårt att höra vad programledarna eller partiledarna sa, användes en funktion som saktar ned hastigheten på uppspelningen. Vissa delar i transkriberingen är inte relevant för analysen av studien och är därför markerade med “[...]”. Intervjuerna är hämtade från Sveriges radios hemsida där resterande delar av programmet, som inte innefattar partiledarintervjuerna och musik, är borttaget. Samtliga intervjuer innehåller frågor angående föregående ämnen och är cirka 45 minuter långa. Intervjun med Jimmie Åkesson sändes 29 augusti 2018, intervjun med Jan Björklund den 20 augusti 2018 och intervjun med Jonas Sjöstedt den 27 augusti 2018 (Asserbäck, 2018a, 2018b, 2018c).

6.2 Kritisk diskursanalys

I kritisk diskursanalys (CDA) analyseras text för att urskilja dolda budskap och på så sätt placera textens betydelse i ett större perspektiv. CDA handlar, mer specifikt, om att ta reda på hur sändaren använder språk för att subtilt förmedla idéer och värderingar vilket den här studien även ämnar göra. Språket formar våra identiteter, våra relationer och vår ideologi, politik kan på så sätt inte förstås som något vid sidan av språket utan det är genom språket som politiken skapas (Bergström & Boréus, 2012, s. 326).

Boréus (2011) beskriver att det finns metoder för kritisk diskursanalys dels på textens nivå och dels på diskursens nivå. Analysen på textens nivå innebär att man studerar de ordval och grammatiska egenskaper som används för att se vilka dolda budskap som finns i texten. På diskursnivå sätts texter och diskurser i relation till varandra samtidigt som aspekter om hur texten produceras och konsumeras finns i åtanke för att slutligen kunna sätta texten i ett socialt sammanhang (Boréus, 2011, s. 150–164). I den här studien har produktionen särskild betydelse då P3 är en public service-kanal och uttalat bör vara opartiska i deras innehåll.

6.3 Samtalsanalys

För att komplettera CDA som metod används samtalsanalys eftersom metoden vanligen tillämpas för att undersöka samtal eller intervjuer, vilket gör den relevant för studien. I politiska intervjuer används en grupp med frågetekniker inom samtalsanalys för att pressa och ställa politiker till svars (Clayman och Heritage, 2002). De tekniker som används i detta syfte innefattar bland annat avbrott och härskartekniker (Nord & Strömbäck, 2013, s. 183). Dessa tekniker används även i kombination med varandra för att pressa en intervjuperson. En kritisk fråga blir mer kraftfull när den utförs i form av ett avbrott (Ekström & Bérczes, 2008, s. 7, s. 6). Avbrott kan på så sätt vara ett sätt att avgöra om en journalist är mer eller mindre kritisk mot en specifik partiledare än någon annan partiledare. Syftet med studien är att undersöka om det går att identifiera partiskhet i programledarnas frågor till partiledarna. Således är det relevant att studera mängden och typen av avbrott i partiledarintervjuerna då avbrott kan reglera hur mycket utrymme varje partiledare får i intervjun samt för att avbrott kan vara ett effektivt sätt att påverka samtalets agenda.

6.4 Analysverktyg

Denna studie fokuserar på hur underliggande maktstrukturer går att identifiera genom lexikala val i programledarnas frågor i partiledarintervjuerna. Studien utgår därför från lexikala val som analysverktyg för att besvara forskningsfrågorna som ställs till materialet. För att komplettera lexikala val har studien även utgått ifrån samtalsanalys genom att studera hur avbrott och härskartekniker kommer till uttryck i intervjuerna. Även konstruktionen av frågorna som programledarna ställer till partiledarna undersöks i studien eftersom en politisk journalist bör vara kritisk i sin utfrågning men samtidigt kunna hålla sig till journalistikens ideal om att vara objektiv.

6.4.1 Lexikala val

Det verktyg ur CDA som används i den här studien är lexikala val. Analys av lexikala val ämnar till att undersöka ordval i text och dess betydelse. Att nyttja sitt språkbruk på ett visst sätt genom exempelvis lexikala val, ger sändaren möjlighet att forma diskurser. På så sätt väljer sändaren hur en diskurs ska framställas, vilket kan resultera i att ett problem framställs som förringat eller att det rent av osynliggörs i texten (Hansen & Machin, 2013, s. 122).

6.4.2 Härskartekniker

För att undersöka underliggande maktstrukturer i den här studien, studerats användandet av härskartekniker i intervjuerna. Grunden i användandet av härskartekniker är att skapa en maktrelation mellan två eller fler individer, där den ena parten använder sig av olika tekniker för att ställa sig själv i en maktposition (Ås, 1978, s. 17–21). Detta kan ske subtilt då användningen av dessa härskartekniker kan ske både medvetet och omedvetet. Ås (1982) har tagit fram fem härskartekniker men i den här studien är de mest relevanta härskarteknikerna: “förlöjligande”, “osynliggörande” och “påförande av skuld och skam” då dessa påverkar hur partiledaren framställs under intervjun. Förlöjligande innebär att ha roligt på någon annans bekostnad genom att förringa, förminska eller förlöjliga en annan person. Syftet är ofta att framställa någon annans argument som oviktigt eller löjligt. Osynliggörande innebär att tysta ned den andra parten genom att ignorera den eller genom att antyda att det personen säger inte är intressant eller viktigt. Påförande av skuld och skam innebär att man får en person att skämmas för hens egenskaper (Ländin, 2014).

6.4.3 Avbrott

I forskning om samtal har stor uppmärksamhet ägnats åt avbrott eftersom avbrott kan spela en central roll i politiska mediesamtal (Esaiasson & Håkansson, 2002, Weiner 2006; Ekström & Bérczes, 2008, s. 3). Trots det, är forskningen om avbrott i politiska intervjuer inte omfattande. Den forskning som finns har dock visat att programledaren har en avgörande roll för att samtalen ska få en konfrontationsorienterad prägel med återkommande avbrott (Emmertsen 2006; Ekström & Bérczes, 2008, s. 3). För politikernas framgång har avbrotten betydelse eftersom de dels reglerar hur mycket utrymme de får i samtal, dels för att avbrott kan vara ett effektivt sätt att påverka samtalets agenda. Journalister kan använda avbrott för att hindra politiker att använda sina svar till att prata om annat än vad som avsågs med en fråga (Ekström & Bérczes, 2008, s. 3). Avbrottet kan på så sätt betraktas som en kamp om agendan. I situationer då den intervjuade avviker från agendan kan intervjuaren avbryta för att återta eller upprätthålla makten över agendan (Ekström & Bérczes, 2008, s. 7).

6.5 Metodkritik

Enligt tidigare forskning finns det problematik i att utläsa om medier är systematiskt partiska och därmed missgynnar eller gynnar ett särskilt politiskt parti eller block. Den här studien undersöker endast ett segment ur Morgonpasset i P3, under en valrörelse, vilket gör det

problematiskt att avgöra om programmet systematiskt gynnar eller missgynnar något politiskt parti (Strömbäck s. 179). För att avgöra om ett program eller en kanal är partisk måste kanalen eller programmet systematiskt gynna eller missgynna någon part över en längre tid (Asp & Bjerling, 2014, s. 128). På grund av studiens omfång och tidsram har studien avgränsats till att enbart studera tre intervjuer under endast en valrörelse. Det går dock att utläsa om det finns tendenser av partiskhet i partiledarintervjuerna i Morgonpasset i P3 utifrån denna studie, vilket gör studien till ett relevant bidrag till forskningsfältet.

Kritiken mot kvalitativa studier innebär att det ofta är forskare själva som väljer vad det är de vill studera, därför är det sannolikt att just det ämnet ligger till forskarens egna intresse. Det är således också forskaren själv som väljer vad i materialet som är viktigt och vad som har stor betydelse att analysera (Bryman, 2011, s. 368). På grund av att författarna av den här studien sympatiserar med olika politiska partier finns det en risk att de politiska värderingar som författarna besitter delvis kan ha påverkar det slutgiltiga resultatet av studien. För att undvika föregående scenario har materialet enbart analyserats med hjälp av den valda metoden samt det teoretiska ramverket. Detta för att undvika att analys, diskussion och slutsats färgats av författarnas egna politiska värderingar.

7. Analys

I detta kapitel presenteras en analys av hur underliggande maktstrukturer kommer till uttryck genom lexikala val, härskartekniker och avbrott som programledarna använder i Morgonpasset i P3. Materialet analyseras utifrån CDA, maktperspektivet, samtalsanalys som teoretiskt perspektiv och gestaltningsteorin. Analysen utgår från studiens frågeställningar som innefattar hur underliggande maktstrukturer kommer till uttryck genom programledarnas frågor till partiledarna, hur kritiskt partiledarna blir utfrågade i de olika sakfrågorna samt på vilket sätt de tre partiledarna gynnas eller missgynnas under intervjun. Detta görs för att uppnå studiens syfte det vill säga undersöka hur programledarnas frågekonstruktioner bidrar till partiskhet i programmet.

Analysen är indelad i tre avsnitt, en för varje intervju som studerats. Det första avsnittet behandlar intervjun med Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson, det andra Liberalernas partiledare Jan Björklund och det tredje Vänsterpartiets partiledare Jonas Sjöstedt. Varje avsnitt är i sin tur uppdelat efter de tre utvalda sakfrågor som valts ut för att jämföra de tre intervjuerna. De utvalda sakfrågorna rör integration och invandring, klimat och miljö samt skola, jobb och utbildning.

7.1 Jimmie Åkesson - Sverigedemokraterna

7.1.1 Integration och invandring

Det första ämnet som diskuteras i intervjun med Åkesson är integration och invandring och den första frågan på ämnet rör kvotflyktingar.

Exempel 1

(17:14) Berg: En av dom senaste förslagen eller utspelen som ni har gjort här i valrörelsen är det här med att ni är emot att vi ska ta emot kvotflyktingar, varför då?

(17:23) Åkesson: Vi är inte emot det egentligen, det vi säger är att vi behöver andrum nu.

(17:28) Berg: Ni är emot det ett tag då?

(17:30) Åkesson: Ja vi är emot det ett tag och det vår talesperson pratat om är ju att de närmsta två åren åtminstone [...] och Sverige har ju tagit emot kvotflyktingar.

(17:50) Hellquist: Får jag bara säga vad kvotflyktingar är. Det är dom människorna som är mest utsatta som är liksom mest bråttom att hjälpa bara så vi vet vad vi pratar om.

(Asserbäck, 2018b)

Genom att inledningsvis ta upp ett av Sverigedemokraternas förslag under valrörelsen skapar Berg en förväntad handling av Åkesson i form av en förklaring, vilket även innebär att frågan är ställd på ett sådant sätt för att styra samtalet. Genom Hellquists instick i Bergs fråga till Åkesson där hon förklarar vad kvotflyktingar är, missgynnas Sverigedemokraterna eftersom partiet framstår som ett parti utan medkänsla för de som är mest utsatta.

Exempel 2

(18:06) Berg: Det är ju dom som UNHCR bedömer har störst skyddsbehov och det handlar liksom om, det kan handla om folk i jävligt pissiga situationer.

(18:13) Akolor: Men vad tänker ni ska hända efter dom här två åren?

(18:15) Åkesson: Jag tror inte man kan planera så långt. [...] Och därför behöver vi andrum för att fokusera på integration och etablering av dom som redan kommit.

(19:00) Berg: Men jag tänker att migrationsverket sa att fem tusen kvotflyktingar handlar det om 2018 och det är ju som sagt dom som man bedömer har det liksom typ sämst i världen flyktingar. Asså UNHCR. Och Sverige är ju ändå ett av världens rikaste länder även om liksom det finns problem i många ställen i Sverige också. Tycker du inte vi har nåt ansvar då som ekonomisk stormakt att hjälpa dom som har det allra sämst?

(Asserbäck, 2018b)

Berg benämner kvotflyktingar som “folk i jävligt pissiga situationer”. Det lexikala val som Berg gör här är värdeladdade ord som ger Berg möjligheten att framställa Åkesson och Sverigedemokraterna som ett parti som inte bryr sig om flyktingkrisen, som var ett uppmärksammat ämne i den politiska debatten under 2018. Andra lexikala val där Berg använder sig av värdeladdade ord för att beskriva flyktingkrisen och ifrågasätta hur Åkesson ställer sig till detta är när han refererar till kvotflyktingar som “sämst-i världen-flyktingar”. Detta blir också missgynnande mot Sverigedemokraterna eftersom Berg menar att Åkesson inte vill ta något ansvar gentemot de som har det allra sämst trots att Sverige är en ekonomisk stormakt som har möjlighet att hjälpa till. I sin fråga till Åkesson refererar även Berg till fakta från UNHCR vilket indikerar på sanningsenlighet och objektivitet. Genom att referera till en trovärdig källa uppnår även Berg en form av makt att förmedla upplevelser av verklighet och sanning (Strömbäck, 2009; Edin, 2007, s. 45).

7.1.2 Klimat och miljö

Den andra sakfrågan som uppmärksammas är klimat och miljö, där Åkesson i inledningen av ämnet uttrycker att han inte har någon klimatångest utan snarare är mer orolig över

segregationen i Sverige.

Exempel 1

(27:35) Hellquist: Ja just det miljön! Jag drömmer mardrömmar varje natt om klimatet Jimmie. När jag var liten och gick i skolan så var folk såhär “ja men klimatförändringarna kommer vi kanske märka av under din livstid” och så var man så här ja, ja, ja absolut någon gång i framtiden. Och nu är framtiden här, vi har haft liksom varmaste sommaren på väldigt länge. Hur mycket klimatångest har du?

(27:56) Åkesson: Asså jag har absolut ingen klimatångest [...] men jag har framförallt ångest inför hur segregerat vårt land är och att människor dör i vårdköer.

(28:15) Hellquist: Drömmer du mardrömmar om det?

(Asserbäck, 2018b)

Hellquist förklarar inledningsvis att hon drömmer mardrömmar om klimatet varje natt, för att leda in på frågan om Åkesson har någon klimatångest. På så sätt kan det antas att hon gör ett medvetet val, likt gestaltningsteorins principer, att framställa Åkesson som en person som inte bryr sig om klimatet. Hellquist hade kunnat ställa en öppen fråga, istället för att medvetet styra samtalet tillbaka till klimatångest. Åkesson ges dock utrymme att fritt diskutera Sverigedemokraternas förslag gällande klimatfrågan. När Hellquist inledningsvis gör det lexikala valet att använda ordvalen “när jag var liten och gick i skolan [...]” framställer hon Åkesson på ett missgynnsamt sätt eftersom det underliggande budskapet här är att de klimatförändringar som Åkesson förnekar har pågått under en längre period, egentligen har pågått så länge att Hellquist som liten fick undervisning om detta i skolan.

Exempel 2

(28:17) Åkesson: Det händer att jag drömmer mardrömmar om till exempel att någon nära anhörig blir sjuk och inte får vård i tid.

(28:23) Akolor: Men är det inte värre om det blir 45 grader i Sverige om 10 år? Låt oss leka med tanken.

(28:28) Åkesson: Ja fast det är en jättedum tanke för det kommer inte bli så. Man ska inte, jag är politiker och jag håller inte på att leka med tankar på det sättet.

(28:33) Akolor: Nej men i slutändan måste du väl ha någon teoretisk framförhållning i dina tankar och i dina resonemang?

(Asserbäck, 2018b)

Här ifrågasätter Akolor Åkessons resonemang genom ordvalen “är det inte värre om”, vilket kan ses som att Akolor försöker framställa Åkesson som att han inte har rätt prioriteringar angående vilka som är de mest akuta politiska problemen. Akolor ifrågasätter därefter Åkessons svar och gör det lexikala valet att säga “men någon gång” som anspelar på att Akolor anser att Åkesson aldrig har någon teoretisk framförhållning vilket gör Akolors följdfråga kritisk.

Exempel 3

(30:43) Berg: Det känns som att alla andra som var på det här mötet bara, asså en allmän stämning, ba “Yes äntligen världen drar åt samma håll typ, nu kan vi äntligen ta tag i det. Ett gemensamt projekt för mänskligheten och vi ska rädda jorden” och ni va ba såhär “Vi tycker det är dåligt”. Har du aldrig känt såhär “jag vill också va med”?

(Asserbäck, 2018b)

När Berg gör de lexikala valen “gemensamt projekt för mänskligheten” och “rädda jorden” framhäver han andra partier än Sverigedemokraterna på ett positivt sätt. Berg sätter sedan Sverigedemokraterna, som han benämner som ni, i motsats till den tidigare positiva kontexten när han säger “vi tycker det här är dåligt”. Här skapar Berg en orättvis situation för Åkesson och ger honom försämrade förutsättningar än om frågan hade ställts på ett mer objektivet sätt.

7.1.3 Skola, jobb och utbildning

Exempel 1

(43:10) Hellquist: Våra lyssnare är mellan 18 och 35 kanske ungefär. Om du tänker att någon som lyssnar på oss är i 22 års-åldern och står och väljer mitt i livet, vad har du för råd till den personen?

(43:24) Åkesson: Det beror helt och håller på vilka förutsättningar den personen har [...]

(Asserbäck, 2018b)

Då Hellquist inledningsvis ger Åkesson en öppen fråga ges Åkesson möjligheten att tala fritt om ämnet, vilket på så sätt även blir gynnsamt för Åkesson och SD. Genom Hellquists lexikala val i exempel 1, ger Hellquist Åkesson möjligheten att tala till lyssnarna och målgruppsanpassa vad han har att säga, samt att tala till lyssnarna på ett personligt plan. Detta görs genom att Hellquist refererar till “vad har *du* för råd till *den personen*”, då hon tillåter Åkesson att tala direkt till Morgonpasset i P3:s tänkta målgrupp.

Exempel 2

(44:08) Åkesson: Det finns många bristyrken i dag, inte minst hantverkare [...] man pratar om att det fattas tusentals fastighetstekniker [...] det är ju ett tekniskt krävande jobb, man måste kunna allt med klimat eh, alltså inomhusklimat och såna saker, det är ett tekniskt, väldigt krävande jobb som...

(44:36) Hellquist (avbrott): Jag förnekar inomhusklimatet jag. *Berg och Akolor skrattar instämmande*

(Asserbäck, 2018b)

Här går det att se att Hellquist dels avbryter Åkesson, dels använder sig av härskartekniker, detta indikerar på maktutövning från Hellquist gentemot Åkesson. Då Hellquist säger "Jag förnekar inomhusklimatet, jag" refererar hon tillbaka till den delen av intervjun när de pratar om att Åkesson säger att han inte har någon klimatångest. Genom att vända Åkessons egna ord mot honom själv kan Hellquist förlöjliga honom, detta förstärks även då Berg och Akolor skrattar instämmande. Det skulle på så sätt antas vara ett medvetet val av Hellquist att uttala sig som hon gör eftersom avbrott, inom politiska intervjuer, kan användas som en teknik att ställa politiker till svars samt kan användas för att påverka samtalets agenda.

7.2 Jan Björklund - Liberalerna

7.2.1 Integration och invandring

Den första ämnet som diskuteras i intervjun med Björklund är integration och invandring. Hellquist inleder ämnet med att fråga om Björklund anser att det talas om invandring i för negativa termer i Sverige.

Exempel 1

(15:35) Hellquist: Ni skriver i ert avsnitt om invandring och migration att öppenhet gör vårt land rikare. Tycker ni att vi pratar i för negativa termer när det kommer till invandring och migration?

(15:49) Björklund: Både och. Sverige är ett land som alltid tagit emot folk från andra länder [...] det blir ett problem när det kommer flera människor samtidigt, som har flera olika värderingar med sig [...]

(16:20) Hellquist (följdfråga): Vad menar du med andra värderingar?

(16:21) Björklund: Till och exempel om man kommer från mellanöstern så är det många som har väldigt olika syn på kvinnor och män.

(16:27) Akolor (följdfråga): Är inte det en fördom?

Hellquist ställer en öppen fråga till Björklund som grundar sig i fakta tagen ur Liberalernas partiprogram. På det här sättet låter Hellquist Björklund kontrollera diskursen och välja vilka frågor som ska hamna på dagordningen vilket vidare gynnar Björklund. När Björklund leder in intervjun på hederskultur och kvinnoyn i andra länder gör Akolor ett instick och ifrågasätter om det Björklund säger är en fördom. Genom att ifrågasätta Björklunds resonemang framställer Akolor Björklund som en person som saknar fakta och som kan uppfattas basera sin politik på fördomar istället för fakta.

Exempel 2

(17:35) Björklund: Det är flera saker [...] när det sker misshandel och till och med hedersmord måste rättsväsendet vara väldigt skarpt med polis och stränga straff osv.

(18:14) Berg (följdfråga): Det finns ju redan hårda straff för misshandel och mord och sånt där - kan ju vissa invända då.

(18:16) Björklund: Så är det. Problemen i det här fallet är om en svensk man slår sin fru kommer hela Sverige ställa sig på kvinnans sida [...] men i en hederskultur så är det helt tvärtom då tar familjen och släkten ställning emot den här kvinnan som blir slagen [...] och så handlar det också om att när människor kommer till Sverige, inte minst när unga killar kommer till Sverige så måste man få en utbildning eller information om vilka regler och lagar som gäller här [...]

(19:16) Akolor (följdfråga): Du tänker då att man ska ha en kurs typ där man säger att Mustafa du får inte slå din fru. “Vadå sen när då? Är det här en svensk grej? Varför då?”

Intervjun leder sedan in på hederskultur och hur Liberalerna ska komma åt det. I en följdfråga till Björklunds svar hänvisar Berg till en tänkt källa genom att säga “kan ju vissa invända då”. Här använder sig Berg utav härskartekniken “avgränsning” för att dels inte vara den som själv ifrågasätter Björklunds svar, dels för att ställa sig på allmänhetens sida. Det här kan ses som att Berg vill visa på opartiskhet i sin fråga och därför hänvisar till någon annan än sig själv (Hansen & Machin, 2013). När Björklund svarar på Bergs följdfråga gör Akolor ett instick där han tolkar Björklunds förslag och gestaltar det till ett mer ironiskt förslag. Det här kan ses som ett förlöjligande av Björklunds svar då Akolor framställer Björklunds argument som

oviktigt eller löjligt. Det här är en härskarteknik som används av Akolor och ger honom på så sätt makt över Björklund vare sig om det är medvetet eller omedvetet.

7.2.2 Klimat och miljö

Exempel 1

(25:30) Hellquist: Nu ska vi prata om klimatet. Det är en av de stora frågorna för våra lyssnare. Forskarna vill att vi agerar nu för annars är det för sent. Du vill åka ner till Bryssel och förhandla gemensam skatt för koldioxid. Är det vägen att gå om man vill att nåt ska hända? Börjar man i Bryssel? Börjar man inte hemma?

(25:55) Björklund: Man börjar på många ställen samtidigt [...]

(Asserbäck, 2018a)

Hellquist inleder intervjuens andra huvudämne, klimat och miljö, med att ifrågasätta Björklund utifrån ett av hans egna uttalanden: att han vill förhandla koldioxidskatten i Bryssel. Genom att göra det lexikala valet "om man vill att något ska hända" blir frågan kritisk då Hellquist anspelar på att det uttalande Björklund tidigare gjort inte kommer att förändra någonting. Här rekonstruerar Hellquist verkligheten och väljer att gestalta Björklunds tidigare uttalande som ett dåligt förslag och får på så sätt makt över diskursen.

Exempel 2

(27:23) Björklund: Det gör vi ju hela tiden [...] vi har själva två bilar i familjen men idag är det en hybridbil och en miljödiesel. Vi kan klara av att leva på en hög levnadsstandard men ändå leva miljövänligare.

(27:50) Berg (följdfråga): Men det är inte så att ni ska ha köttfria dagar i skolan eller nåt sånt där?

(27:53) Björklund: Äh, jag tror inte det. Det är så mycket symbolåtgärder i den här miljöpolitiken tycker jag [...] det är ju liksom inte det som ger effekt [...]

(29:22) Hellquist: Men till exempel då jordbruket står för en stor del av koldioxidutsläppen är det då inte rätt att kräva att på offentliga instanser ha en köttfri dag i veckan. Eller varför tycker du att det är en töntig symbolåtgärd?

(29:41) Björklund: Att den var töntig sa jag inte.

(29:44) Hellquist (följdfråga): Jag uppfattade det mellan raderna.

(Asserbäck, 2018a)

I det andra exemplet från intervjufrågorna gällande klimat och miljö antyder Björklund att köttfria dagar i skolan är en så kallad symbolåtgärd i den rådande klimatkrisen. Hellquist

ifrågasätter Björklunds argument och gör då det lexikala valet att lägga till ordet “töntigt” innan symbolåtgärd. Ordet töntigt förknippas ofta med oviktigt eller löjligt och det kan då ses som att Hellquist förlöjligar Björklunds argument, som är en typ av härskarteknik, för att få makt över diskursen.

7.2.3 Skola, jobb och utbildning

Exempel 1

(38:30) Hellquist: Då blir det jobb och utbildning, din hjärtefråga skulle man kunna säga. En av de största bromsklossarna för att tjejer ska tjäna lika mycket som killar är att dom oftast får stanna hemma med barnen och ta mer ansvar hemma. Som liberal kan du tänka dig att tvinga männen att va hemma?

(39:00) Björklund: Nej men vi har ju en föräldraförsäkring som innebär att tre månader är knutna till vardera förälder. [...] Här finns en målkonflikt mellan jämställdhet och valfrihet och föräldrar måste själva också bestämma hur man lägger upp sitt liv.

(39:15) Berg: Blir det en lite liberal “brain-freeze” att värdera frihet och regler?

(39:17) Björklund: Ja men så är det för alla när man ska fatta beslut [...] sen är det ett antal månader man får dela på.

(39:30) Berg (instick): Lite lagom-lösa liksom

(39:31) Björklund: Ja och det är inget fel i det. Jag tror det finns väldigt lite stöd för att man skulle totalkvotera föräldraförsäkringen.

(39:36) Hellquist: Vi har fått en lyssnarfråga från Rasmus [...]. “Hej Jan, jag skulle vilja höra hur du tänker kring liberalism [...] grundbult inom liberalismen är att så få aktörer i samhället som möjligt ska styras av staten?” Tack Rasmus.

(Asserbäck, 2018a)

Intervjuns sista ämne är jobb, skola och utbildning som Hellquist uppmärksammar är Björklunds hjärtefråga. Istället för att ställa en öppen fråga kring ämnet leder Hellquist in den första frågan på genus och styr då samtalet ifrån de förslag som P3 nyheter innan intervjun redovisat som Liberalernas kärnfrågor inom ämnet. På så sätt exkluderar Hellquist de frågor som Björklund antagningsvis vill diskutera och framhäver istället en förhållandevis annorlunda fråga. Genom att belysa förslag som Liberalerna är emot istället för förslag som de är för så gör Hellquist ett val att gestalta Liberalerna på ett helt annat sätt än vad de positionerat sig som i sakfrågan. Om andra partiledare fick mer öppna frågor på sina hjärtefrågor kan man isåfall se det som att Hellquist skapar en orättvis situation med olika villkor för Björklund vilket är missgynnsamt för honom.

7.3 Jonas Sjöstedt - Vänsterpartiet

7.3.1 Integration och invandring

Likt de andra partiledarintervjuerna inleds även intervjun med Sjöstedt med frågor som rör integration och invandring.

Exempel 1

(18:14) Hellquist: Vad är det som du ser som det största problemet med integrationen och vad vill Vänstern göra åt det?

(18:21) Sjöstedt: Om jag ska peka ut ett problem, så är det att familjer idag inte får leva tillsammans [...]

(Asserbäck, 2018c)

Den första frågan som Hellquist ställer till Sjöstedt är en öppen fråga där Sjöstedt har utrymme att styra samtalet snarare än Hellquist. Detta gynnar Vänsterpartiet dels eftersom Hellquist ger Sjöstedt makten att styra samtalet, dels eftersom Hellquist beskriver att det finns en problematik med integrationen som i sin tur ger Sjöstedt utrymme att svara vad Vänsterpartiet har för lösning på problemet med integration.

Exempel 2

(22:02) Berg: [...] det är enklare för er att stå vid sidlinjen ändå och vara såhär; människovärde, det handlar om barn, men sen så är det ändå ni som sitter och får höra från migrationsverket att ba det här går typ inte längre, [...] att det är enklare att ni står där och säger det, men sen när man väl måste ta ansvar för att mottagandet ska funka så är det inte lika lätt att tala om dom här fina värdena?

(22:25) Sjöstedt: Jag tror att bra att det finns någon kvar som pratar om barn och människovärde i svensk politik [...] de kommuner som verkligen tog emot många, det var ju inte Sveriges rikaste kommuner [...] och plötsligt var det hundratals personer som skulle tas om hand av socialtjänst och skola och så också

(22:52) Berg (avbrott): Tror du vi hade kunnat fixa 160 000 på 3-4 månader om vi hade haft en bättre mottagning?

(Asserbäck, 2018c)

I det andra exemplet missgynnas Vänsterpartiet då Berg beskriver att Sjöstedt gärna talar om barn och människovärde, men när det väl handlar om att agera så gör Vänsterpartiet ingenting åt saken. Detta skulle kunna betyda att Berg medvetet eller omedvetet vill skapa en misstro

mot Vänsterpartiet när det kommer till frågan om integration och invandring. Detta görs genom att Berg ställer en kritisk fråga innehållande värdeladdade ord “[...] när man väl måste ta ansvar för att mottagandet ska funka så är det inte lika lätt att tala om dom här fina värdena?”. Att Berg sedan avbryter för att ställa en följdfråga indikerar, likt Ekström och Bérczes antagande, på att en kritisk fråga blir mer kraftfull när den utförs i form av ett avbrott (2008, s. 7).

7.3.2 Klimat och miljö

Exempel 1

(25:37) Akolor: Japp! Ni i vänsterpartiet tycker ju att de rika och männen är problemet och har sagt att klimatet är en genusfråga, hur går det ihop?

(25:49) Sjöstedt: Det är så att om man tittar på vad varje person orsakar i utsläpp, så orsakar rika personer mycket mer utsläpp än fattiga [...] alla vi måste förändra våra vanor och våra liv och så men om dom fortsätter att göra som dom gör så kommer vi inte fixa det här.

(26:14) Akolor: Men hur är det en genusfråga då?

(26:16) Sjöstedt: Nä men det finns väldigt tydligt, män kör mer bil, äter mera kött, män har vanor som faktiskt skadar klimatet mer, det är så.

(26:25) Hellquist: Äter du kött?

(Asserbäck, 2018c)

I den första frågan som ställs till Sjöstedt angående klimat och miljö gör Akolor det lexikala valet att ifrågasätta Vänsterpartiets egna ord gällande att klimatet är en genusfråga och avslutar med “hur går det ihop?”. På detta sätt framhävs resonemanget, att klimatet skulle vara en genusfråga som tvivelaktigt. Detta förstärks ytterligare då Akolor upprepar frågan eftersom Sjöstedt inte ger ett konkret svar. Att Akolor på så sätt återtar makten över agendan indikerar på att han har makten att styra samtalet med Sjöstedt dit han vill. Hellquist väljer sedan att fråga om Sjöstedt äter kött, vilket blir ett sätt att utöva makt genom härskarteknik, eftersom det är inte är särskilt miljövänligt och på så sätt lägger skuld på Sjöstedt genom härskartekniken skuld och skam.

Exempel 2

(26:31) Hellquist: En sån riktig klimatgrej har ju du gjort dig skyldig till genom att skaffa tre barn. Ska man införa någon slags maximum-ett-barns-gräns för att spara på klimatet? Jag tänker när man föder barn i den här delen av världen så är det ju en ekologisk jävla, egentligen katastrof med ungar?

(26:51) Sjöstedt: Ja, samtidigt ska vi ju rädda den här planeten för att våra barn ska bo på den, så det

är ju lite av...

(26:55) Hellquist (följdfråga, avbrott): Kan man inte rädda planeten för planetens skull?

(Asserbäck, 2018c)

I det andra exemplet när Sjöstedt intervjuas om frågor som rör klimat och miljö använder Hellquist det lexikala valet “jävla” och “katastrof”. Dessa ordval är värdeladdade, och genom att studera hur Hellquist uttrycker sig skulle den underliggande meningen kunna vara att hon vill skapa en misstro mot Sjöstedt, eftersom han själv har tre barn. Misstron mot Sjöstedt förstärks genom Hellquists ordval “gjort sig skyldig till” som innebär att någon inte skött sig eller gjort något olagligt. Hellquists följdfråga där hon avbryter Sjöstedt skulle kunna betraktas som en kamp om agendan och att hon således försöker styra samtalet så att det blir mindre gynnsamt mot Sjöstedt. Med det lexikala valet “kan man inte rädda planeten för planetens skull” framställs Sjöstedt som en person som inte tänker på klimatet i första hand, utan sätter snarare människan först.

7.3.3 Skola, jobb och utbildning

Exempel 1

(39:57) Hellquist: [...] det är också en sån fråga som våra lyssnare är väldigt engagerade i, såklart eftersom vi har den målgruppen. I Sverige är det så att man kan plugga på universitet i världsklass, man får pengar, man kan ta ett lån. På det sättet så har ju alla möjligheter att bli typ vad dom vill. Kan man verkligen skylla på staten om det inte går bra för en?

(40:22) Sjöstedt: [...] Det är inte så att barn har samma chans i Sverige längre, och det tycker jag gör lite ont faktiskt, jag tycker vi ska vara ett land där...

(40:47) Hellquist (följdfråga, avbrott): Vad ska ni göra åt det då? Har du något sånt konkret, liksom vad...?

(Asserbäck, 2018c)

I den inledande frågan Sjöstedt får om skola, jobb och utbildning använder Hellquist det lexikala valet “kan man verkligen skylla på staten om [...]”, Hellquist använder orden *man* och *en* för att beskriva en tänkt person även om den underliggande betydelsen är att de lexikala valen *man* och *en* egentligen står för Vänsterpartiet. Istället för att gestalta Vänsterpartiet för att skylla på staten använder hon en tänkt person för att frågan ska uppfattas som mindre kritisk. När Hellquist sedan avbryter Sjöstedts svar återtar hon en mer kritisk

approach eftersom och ifrågasätter om Sjöstedt ens har svarat på hennes fråga och efterfrågar istället ett konkret svar.

Exempel 2

(42:50) Hellquist: Vad tycker du om LAS då?

(42:52) Sjöstedt: Ja jag tycker ju LAS är bra, jag tycker man ska ha ett anställningsskydd, det ska inte vara så att åh dig tycker jag inte om, du får gå. Utan det ska finnas en...

(42:59) Hellquist (avbrott): Men i praktiken så är det ju så att det är så att man får jobba två år sen så får man sluta istället för att man skulle kunna fortsätta jobba. Det har ingenting att göra med ens kompetens utan tvärtom så utnyttjar ju företagen LAS till att säga upp unga människor efter 2 års tid, då hör man ju heller aldrig hemma på en arbetsplats?

(Asserbäck, 2018c)

I exempel två ger Hellquist utrymme att svara öppet på frågan om vad Sjöstedt tycker om LAS och låter således Sjöstedt styra samtalet. Hellquist avbryter Sjöstedt innan han hinner svara, och intar således också en mer kritisk inställning. Hellquist gör även det lexikala valet att inleda sin fråga med “men i praktiken så är det ju, i alla fall inom journalistbranschen, att [...]”, där hon underliggande uttrycker att hon personligen upplevt LAS i praktiken, vilket ökar hennes trovärdighet och således även hennes makt över Sjöstedt.

8. Diskussion

Med hjälp av metodernas analysverktyg har skillnader och likheter i samtalen mellan de tre partiledarna kunnat identifieras. Resultatet av analysen har i sin tur analyserats med hjälp av det teoretiska ramverket. I det här kapitlet diskuterar vi dessa skillnader och likheter.

8.1 Underliggande maktstrukturer

Inledningsvis analyseras den första frågan som de tre partiledarna får inom de tre olika sakfrågorna; integration och invandring, klimat och miljö samt skola, jobb och utbildning. I analysresultatet går det att se att det finns en rad skillnader i hur första frågan till varje ämne är konstruerad till respektive partiledare. Det är relevant att studera, eftersom den inledande frågan på varje ämne till stor del bestämmer vad resten av samtalet ska handla om. Detta gör att det även är en fråga om underliggande maktstrukturer och vem som har makten att styra intervjun (Strömbäck & Nord, 2013, s. 179–181). Första frågan som ställs angående integration och invandring skiljer sig åt mellan partiledarna. Åkesson och Björklund blir begränsade i hur de, enligt normerna för en politisk intervju, förväntas agera då deras egna partiprogram ifrågasätts. De kan på så sätt skapas en förväntan av en förklaring som rättfärdigar partiledarnas åsikter gällande sakfrågorna av den som lyssnar på intervjun. Således bidrar programledarna till en orättvis framställning av partiledarnas åsikter om sakfrågorna. Den inledande frågan som Sjöstedt får inom ämnet integration och invandring är mer öppen och ger på så sätt Sjöstedt makten att styra samtalet till sin fördel. På så sätt skapar programledarna olika situationer som ger olika villkor för Åkesson, Björklund och Sjöstedt. Inom ämnena klimat och miljö samt skola, jobb och utbildning får istället Åkesson en mer öppen fråga, som inledande fråga på ämnet, än vad Björklund och Sjöstedt får. I den inledande frågan på varje ämne missgynnas Björklund då han till största del får styrda frågor som inledande fråga.

Genom att studera hur programledarna använder härskartekniker under intervjun går det att utläsa hur underliggande maktstrukturer kommer till uttryck. Under Åkessons intervju finns det ett tillfälle då härskartekniker används tydligt, detta sker genom ett avbrott under intervjun. Hellquist gör det lexikala valet att använda Åkessons egna ord och vända dem mot honom, på så sätt förlöjligar Hellquist honom. Detta förstärks även då Berg och Akolor skrattar instämmande, eftersom det kan bidra till att Åkesson således infinner sig i en känsla av utanförskap. Både genom Hellquists avbrott och förlöjligande av Åkesson använder sig

Hellquist av tydlig maktutövning mot Åkesson. Det här både gynnar och missgynnar Sverigedemokraterna och Åkesson. Gynnar Åkesson eftersom det eventuellt går att känna medlidande då han blir utskrattad, och missgynnar eftersom Hellquist framställer Åkessons argument som oviktigt eller löjligt. I Björklunds intervju används förlöjligande som härskarteknik två gånger. Akolor använder sig av ironi under Björklunds intervju när han ger ett ironiskt förslag på hur en kurs för nyanlända svenskar skulle kunna se ut. Det här kan uppfattas som en typ av förlöjligande och gör att Björklunds argument framställs som oviktigt eller löjligt vilket gör att Akolor får makten över hur Björklund framställs i intervjun. Den andra gången förlöjligande används som härskarteknik i Björklunds intervju är då Hellquist gör ett lexikalt val som, även det, förlöjligar Björklunds argument och gör att Björklund förlorar makten över samtalet. I intervjun med Sjöstedt används härskartekniker en gång när Hellquist frågar Sjöstedt om han äter kött. På grund av att köttkonsumtion i stor utsträckning inte är miljövänligt, enligt programledarna, blir det här en form av påförande av skuld och skam av Hellquist som på så sätt gör att hon får makt över hur Sjöstedt framställs i intervjun. Sammanfattningsvis utsätts samtliga partiledare för härskartekniker av programledarna under respektive intervju.

För att identifiera ytterligare tillfällen då makt utövas av programledarna är det relevant att studera mängden och typen av avbrott under intervjuerna. När avbrott undersöks i de tre intervjuerna är den tydligaste skillnaden att Sjöstedt generellt blir avbruten fler gånger än vad Björklund och Åkesson blir. Avbrott kan reglera hur mycket utrymme varje partiledare får i respektive intervju och kan vara ett sätt att påverka samtalets agenda (Ekström & Bérczes, 2008, s. 6–7). Programledarna styr tydligt således samtalet vilket innebär ett missgynnande då Sjöstedt inte ges samma utrymme att uttrycka sin politik som de andra partiledarna. Om alla politiker inte får lika mycket utrymme kan programledarnas partiskhet stärkas. Avbrott kan på så sätt vara ett sätt att avgöra om en journalist är mer eller mindre kritisk mot en specifik partiledare och på så sätt inte är helt opartiska i sina utfrågningar. En kritisk fråga kan även bli mer kraftfull när den utförs i form av ett avbrott (Ekström & Bérczes, 2008, s. 6-7). Åkesson avbryts en gång under sin intervju i sammanband med att härskartekniken förlöjligande används tydligt. Avbrottet gör dock inte så att Åkesson får mindre utrymme i intervjun eller att samtalet tar en annan riktning. Avbrottet är inte heller i form av en kritisk fråga. Åkesson påverkas således inte av programledarnas utövning av makt genom härskartekniker. Björklund blir inte avbruten under sin intervju, vilket gynnar Björklund. På grund av Sjöstedt blir avbruten i högre utsträckning än de andra partiledarna blir förutsättningarna i de tre

intervjuerna olika, vilket stärker programledarnas partiskhet och blir missgynnsamt för Sjöstedt.

Det är även relevant att se hur trovärdiga källor används för att ifrågasätta partiledarens förslag då även det är en typ av maktutövande. Hur journalisten refererar, det vill säga använder källor, kan indikera något om sanningsenlighet och objektivitet. Högt antal källor i journalistiken blir viktigt för att journalistiken ska vara objektiv istället för tolkande (Strömbäck, 2009, s. 145–147). Hellquist gör ett lexikalt val i Sjöstedts intervju där hon uttrycker att hon personligen upplevt LAS i praktiken, vilket ökar hennes trovärdighet och således även hennes makt över hur Sjöstedt framställs. Under de tre intervjuerna refererar journalisterna till en trovärdig källa endast en gång, när Berg refererar till UNHCR i Åkessons intervju. Detta kan tyda på brist av sanningsenlighet och objektivitet i alla tre intervjuer på grund av avsaknaden av källor.

8.2 Kritisk utfrågning

I en politisk intervju förväntas journalisten inneha en kritisk attityd gentemot politikern samtidigt som journalisten förväntas förhålla sig neutral. Under en politisk intervju finns en rad normer som behandlar objektivitet inom det journalistiska idealet som programledaren förväntas förhålla sig till (Heritage & Clayman, 2010, s. 228). Det är därför svårt att utläsa om journalistens fråga är kritisk eller bara värnar om det journalistiska idealet inom politiska intervjuer. I den här studien blir det på så sätt svårt att utläsa om programledarna i Morgonpasset i P3 är kritiska mot partiledarna eller om endast håller sig till de förväntningar som finns på journalisten om att inneha en kritisk attityd i politiska intervjuer.

I de tre intervjuerna finns det skillnader och likheter i hur de tre partiledarna framställs av programledarna genom de kritiska frågor som ställs till partiledarna. De frågor som journalisten ställer påverkar således hur politikern förväntas svara, de kan till exempel innefatta att politikern behöver förklara sig, försvara sig eller kommentera (Ekström, 2008, s. 409). Ett kritiskt sätt att ställa en fråga är att ifrågasätta politikern vilket programledarna gör i intervjun med Björklund. Vid det tillfället ifrågasätter Akolor Björklunds resonemang som fördomsfullt, detta bidrar till att Akolors ifrågasättande framställs som en kritiskt vinklad fråga och blir på så sätt missgynnade mot Björklund.

I Åkessons intervju gör programledarna värdeladdade ordval inom sakfrågorna miljö och

klimat samt integration och invandring där det går att utläsa att programledarna anser att Åkessons åsikter är kontroversiella. Detta går att utläsa genom de dolda budskap som framträder när, man med hjälp av CDA, studerar programledarnas urval av frågor, som tyder på mer historiskt förankrade vänsterorienterade åsikter. Detta gör att frågorna mot Åkesson förstärks och upplevs som mer granskande då han tillhör ett parti långt till höger på den politiska skalan. Genom att använda sig av värdeladdade ord förhåller sig inte programledarna till det journalistiska idealet i samma utsträckning och frångår normerna om objektivitet. Detta eftersom det går att utläsa programledarnas egna underliggande värderingar i frågorna. Dock finns det undantag i att journalistiken inte bör färgas av ideologiska värderingar. Till exempel bör journalistiken stå för alla människors lika värde, demokrati och tolerans. Detta gör att programledarna enbart är partiska till förmån för etablerade kulturella och sociala normer (Strömbäck, 2014, s. 181) och inte partiska mot Sverigedemokraterna.

I Sjöstedts intervju skapar Berg misstro till Vänsterpartiet genom lexikala val när han ifrågasätter Sjöstedts handlingskraftighet i integrationsfrågan. Ifrågasättandet gör Bergs fråga till en kritisk fråga. Att Berg sedan avbryter för att ställa en följdfråga bidrar till, likt Ekström och Bérczes antagande, att en kritisk fråga blir mer kraftfull när den utförs i form av ett avbrott (2008, s. 7). Akolor framställer även Sjöstedts resonemang om att klimatfrågan är en genusfråga som tvivelaktigt under intervjun och upprepar sin ursprungliga fråga, vilket bidrar till att frågan upplevs som kritisk. När Hellquist ställer en kritisk fråga till Sjöstedt försöker hon dock förmedla den på ett mindre kritiskt sätt genom att hänvisa till en tänkt person istället för att själv ställa den kritiska frågan. Det här kan ses som en teknik av Hellquist att ha en mer neutral attityd mot Sjöstedt (Hansen & Machin, 2013). På så sätt besitter Hellquist både förmågan att fråga ut en politiker och ställa politikern mot väggen men ändå hålla sig till journalistikens ideal om att vara objektiv (Heritage & Clayman, 2010, s. 228).

Hur gestaltningen av aktören ser ut är avgörande för när en aktör gynnas eller missgynnas (Asp & Bjerling, 2014, s. 121). Åkesson och Sjöstedt får fler kritiska frågor än Björklund vilket gör att de således framställs på ett mer kritiskt sätt och därmed missgynnas Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Björklund får, i jämförelse med Sjöstedt och Åkesson, färre kritiska frågor. Eftersom journalistens frågor i en partiledarutfrågning är utformade dels för den som blir intervjuad, dels för publiken sätter journalisten vissa ramar för publikens tolkning av de svar som förväntas av publiken (Strömbäck & Nord, 2013, s. 183). Lyssnarnas uppfattning kan på så sätt påverkas av hur programledarna på ett mer

gynnsamt sätt frågar ut Björklund, sett till hur kritiska frågor han får. Därmed går det att identifiera partiskhet i just den här aspekten.

8.3 Partiskhet i intervjuerna

Genom analysresultatet går det även att se skillnader och likheter i vilken utsträckning programledarna låter de tre partiledarna tala fritt om partiets hjärtefrågor. Dessa skillnader blir även en fråga om partiskhet, eftersom programledarnas frågor avgör hur mycket utrymme varje politiker ges att tala om sin egen politik. Vidare skapar detta olika situationer som kan ge olika villkor, för olika politiker (Strömbäck & Nord, 2013, s. 179–180).

Björklunds hjärtefråga är jobb, skola och utbildning. Han får inledningsvis en missgynnsam fråga som rör ämnet då den är mer inriktad på genus än på skola, jobb och utbildning. Frågan begränsar Björklunds vilja att få tala fritt om sin hjärtefråga, som han hade kunnat göra om frågan varit ställd på ett mer öppet sätt. I och med att frågan är ställd på ett sätt som Björklund förväntas förhålla sig till, enligt normen i politiska intervjuer, minskar chansen för Björklund att skaffa sig utrymme för att presentera sin politik på ett gynnsamt sätt. Programledarna förväntar sig på så sätt en förklaring av Björklunds uttalande. Det går att anta att det inte är genus Björklund vill diskutera eftersom det inte är Liberalernas kärnfrågor gällande skola, jobb och utbildning. Det här gör att Björklund sätts i ett sammanhang som partiet ej önskar vilket blir missgynnsamt för Björklund.

Den inledande frågan på Åkessons hjärtefråga, integration och invandring, är både missgynnsam och gynnsam då frågan utgår ifrån ett av Åkessons politiska förslag. Missgynnsam i den bemärkelsen att Berg förväntar sig en förklaring av Åkesson istället för att låta Åkesson tala öppet om sin politik, gynnsam i den bemärkelsen att frågan ger honom utrymme att utveckla sin förklaring till partiets förslag och diskutera partiets hjärtefråga. Integration och invandring var en omdebatterad politisk fråga under valrörelsen 2018. Då Åkesson får komma till tals i partiets hjärtefråga samtidigt som hjärtefrågan stämmer överens med mediedagordningen, gynnas Åkesson och Sverigedemokraterna eftersom programledarna väljer att uppmärksamma dessa frågor.

Vänsterpartiets hjärtefrågor är jämlikhet och minskade klyftor i samhället vilket genomsyrar deras politik i hög utsträckning. Under valrörelsen 2018 positionerar sig dock Vänsterpartiet

som ett klimatparti och därför undersöks hur fritt Sjöstedt får tala om just klimatfrågan under intervjun. Det är gynnsamt för partiledare att komma till tals i de frågor där de får presentera sina hjärtefrågor. Sjöstedt ges inte utrymme att tala fritt om klimat och miljö utifrån frågorna som ställs av programledarna på ämnet, vilket blir missgynnsamt för Sjöstedt. Framst missgynnas partiet då Akolor upprepar och ifrågasätter Sjöstedts resonemang om att klimatet är en genusfråga. Att Akolor tar upp genus, kan dock även ses som gynnsamt mot Sjöstedt eftersom jämlikhet är en av Vänsterpartiets stora hjärtefrågor. I vilken utsträckning ett parti gynnas eller missgynnas är en fråga om partiskhet eftersom programledarnas frågor avgör hur mycket utrymme varje politiker ges att tala om sina hjärtefrågor.

9. Slutsats

Studien visar att det förekommer skillnader i hur de tre partiledarna framställs av programledarna i Morgonpasset i P3:s inslag partiledarintervjuer. Det går dessvärre inte att utläsa om det är något politiskt parti som genomgående gynnas eller missgynnas, utan de tre partiledarna gynnas i vissa aspekter och missgynnas i andra.

Utifrån studiens resultat går det dock att urskilja tendenser som visar att historiskt förankrade “vänster-frågor” är mer framträdande än “höger-frågor” i intervjuerna. Vissa av Hellquists och Bergs uttalanden, till exempel att de är positiva till invandring och att de uppmärksammar genusfrågan, anses i vissa fall som åsikter som är mer orienterade till vänster än höger. På grund av att det finns vissa undantag i det objektiva journalistiska idealet när det kommer till människors lika värde, demokrati och tolerans, är programledarna dock ej vänsterorienterade i utfrågningen av partiledarna. Istället är de partiska till förmån för etablerade kulturella och sociala normer (Strömbäck, 2014, s. 181).

Att vissa i samhället uppfattas P3, och därmed även programmet Morgonpasset i P3, som vänsterorienterat (Strömbäck, 2014) kan grunda sig i att medierna allt mer förlorat sin makt och att mediernas publik i dag är mer selektiv. Publiken väljer själva vilka medier de vill ta del av och hur de väljer att tolka innehållet utifrån sina egna uppfattningar. Det här gör att medierna snarare förstärker än förändrar publikens tidigare åsikter (Asp & Bjerling, 2014 s. 42). Med det menas att det redan finns en diskurs i samhället att P3 och Morgonpasset i P3 är vänsterorienterade i deras sändningar vilket gör att publiken reagerar i högre utsträckning på när Åkesson (Sveriges Radio, 2018a, s. 29), som är långt åt höger på den politiska skalan, utsätts för kritiska frågor och härskartekniker än när Sjöstedt gör det, även om inga tidigare studier visar på att public service systematiskt gynnat vänstern i någon valrörelse. Likt tidigare studier, påvisar inte heller den här studien att något parti gynnas eller missgynnas i högre utsträckning. Hade det inte varit för de svenska etablerade kulturella och sociala normerna hade dock resultatet sett annorlunda ut, då dessa normer rättfärdigar överrepresentationen av historiskt förankrade “vänster-frågor” i partiledarintervjuerna i Morgonpasset i P3 eftersom dessa frågor handlar om människors lika värde och tolerans. Journalistiken är inte partipolitiskt partisk, men den är inte heller neutral (Strömbäck, 2014, s. 181).

Asp och Bjerling (2014) beskriver att svenska journalister inte avgör svenska val, Morgonpasset i P3:s partiledarintervjuer avgjorde med stor sannolikhet inte heller valet 2018, men för både politiker och för väljarna i en valrörelse är den bild som medier ger av verkligheten ofta viktigare än verkligheten själv (Asp & Bjerling, 2014). Hur Hellquist, Berg och Akolor valt att framställa de tre partiledarna kan med stor sannolikhet också ha påverkat programmets lyssnares uppfattning om partiledarna och deras politiska parti. Utifrån ett demokratiskt synsätt är det viktigt att mediernas bevakning är opartisk eftersom oberoende journalistik är viktig för den fria åsiktsbildningen. Morgonpasset i P3:s inslag partiledarintervjuer har inte fråntagit medborgarnas rätt till opartisk journalistik, men de har med stor sannolikhet påverkat hur publiken upplevt och värderat politiken under valet 2018. Beroende på hur programledarna valt att gestalta de politiska partierna och deras politik kan programledarna således också ha påverkat valresultatet utan att ha varit partiska i sina frågor till partiledarna.

9.1 Förslag på vidare forskning

Det finns mycket forskning som behandlar politisk partiskhet i nyhetsjournalistik, däremot finns betydligt mer forskning angående partiskhet i tv-intervjuer än i radiointervjuer. Därför hade det varit intressant att studera en radiokanal, förslagsvis P3, mer ingående. Det skulle vara särskilt intressant att undersöka just P3 eftersom kanalen under hösten 2019 gick ut med att hela programidén ska göras om (Sveriges radio, 2019). Dessa undersökningar bör ske löpande över en längre tid eftersom mediernas partiskhet gentemot särskilda politiska partier varierar från valrörelse till valrörelse, för att säkerställa om det finns någon systematisk partiskhet gentemot något politiskt parti i radiokanalen. (Asp & Bjerling, 2014, s. 120; Johansson & Strömbäck, 2019, s. 30).

Det är svårt att avgöra om de kritiska frågorna som programledarna ställer är partiska och missgynnar någon politisk part eller om programledarna förhåller sig till de normer som finns inom politiska intervjuer. Eftersom journalister förväntas ställa kritiska frågor i politiska intervjuer (Heritage & Clayman, 2010 s. 228) kan detta förklaras genom att det helt enkelt handlar om bra journalistik. Då denna studie har analyserat om de tre partiledarna jämförelsevis får kritiska frågor i samma utsträckning för att avgöra om någon politisk part missgynnas eller gynnas, hade de varit intressant att vidare studera hur enbart kritiska frågor

är konstruerade för att undersöka om journalisten är partisk eller om denne istället är en bra journalist.

Referenslista

- Andersson Odén, T. & Asp, K. (2007). *Den svenska journalistkåren*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Asp, K. (2006). *Journalistkårens partisympatier*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Asp, K. & Bjerling, J. (2014). *Mediekratin: mediernas makt i svenska val*. Stockholm: Ekerlid.
- Berglez, P. & Olausson, U. (red.) (2009). *Mediesamhället: centrala begrepp*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur
- Boréus, K. (2011). Diskursanalys. I. Ahrne, G. & Svensson, P. (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s.150–164), (1. uppl.), Malmö: Liber.
- Bergström, G. & Boréus, K. (red.) (2012). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (3., [utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber
- Börjesson, M. & Rehn, A. (2009). *Makt*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Croneman, J., (2007). Nyhetsankare bland stylister, scenografer och journalistik. I, *Ankare för sändning eller publik* (s. 9–23)., Stockholm: Institutet för mediastudier.
- Dainton, M. & Zelle, E.D. (2005). *Applying communication theory for professional life: a practical introduction*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications.
- DEMICOM. (2019). *Snabbtänkt: reflexioner från valet 2018 av ledande forskare*. Sundsvall, Sverige: Mittuniversitetet, Demicon. Hämtad 2019-11-12 från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1249915/FULLTEXT01.pdf>
- Ederyd, C. (Producent). (2019, 22 november). *Stora journalistpriset, pressetik, och slutet på OK boomer*. [Poddsändning]. Hämtad 2019-12-11 från <https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1395072?programid=2024>
- Edin, A. (2007). *Ankare för sändning eller publik?*. Stockholm: Institutet för Mediastudier.

- Ekström, M., (2008). Iscensatta samtal: Om relationer mellan politik och journalistik., *Statsvetenskaplig tidskrift*, 110(4), 407–424, hämtad 2019-12-11 från <https://journals.lub.lu.se/st/article/view/8133>
- Ekström, M., Bérczes, J. (2008). “Avbrott i politiska mediesamtal. En studie av statsministerkandidaterna Persson och Reinfeldt i den svenska valrörelsen 2006”. *Nordicom Information* 1 2008. Hämtad 2019-12-11 från https://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/kapitel-pdf/261_ekstrom_berczes.pdf
- Ekström, M., Eriksson, G., Johansson, B., & Wikström, P. (2013). *Biased interrogations?: a multi-methodological approach on bias in election campaign interviews*. *Journalism Studies*, Vol. 14, nr 3, s. 423-439. Hämtad 2019-11-12 från http://oru.diva-portal.org/smash/record.jsf?aq2=%5B%5B%5D%5D&c=414&af=%5B%5D&searchType=SIMPLE&sortOrder2=title_sort_asc&query=&language=sv&pid=diva2%3A633706&aq=%5B%5B%7B%22categoryId%22%3A%2211762%22%7D%5D%5D&sf=all&aqe=%5B%5D&sortOrder=author_sort_asc&onlyFullText=false&noOfRows=50&dswid=2118
- Hansen, A. & Machin, D. (2013). *Media and communication research methods*. (New ed.) London: Red Globe Press.
- Haug, M., Koppang, H. & Svennevig, J. (2010). “Moderator Bias in Television Coverage of an Election Campaign With No Political Advertising”, *Nordicom Review* 31, pp. 7994. Hämtad 2019-11-12 från https://www.researchgate.net/publication/291853749_Moderator_Bias_in_Television_Coverage_of_an_Election_Campaign_with_no_Political_Advertising
- Heritage, J. & Clayman, S. (2010). *Talk in action: interactions, identities, and institutions*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Huls, E. & Varwijk, J. (2011). “Political bias in TV interviews.” *Discourse & Society* 22(1) 48–65. Hämtad 2019-10-15 från <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0957926510382836>

Institutionen för journalistik medier och kommunikation (2019).

“Medievalsundersökningarna” JMG, 2019-11-17. Hämtad 2020-01-24 från
https://jmg.gu.se/forskning/alla_projekt/medievalsundersokningarna

Johansson, B. & Strömbäck, J. (2019). *Kampen om mediebilden Nyhetsjournalistik i valrörelsen 2018*. Stockholm: Institutet för mediestudier. [Elektronisk resurs] hämtad 2019-12-17 från https://mediestudier.se/wp-content/uploads/2019/03/kampen_om_mediebilden.pdf

Karlsson, M. & Strömbäck, J. (red.) (2015). *Handbok i journalistikforskning*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Ländin, C. (2014). *Härskartekniker - identifiera, hantera och förebygga*. Lund: Grönegatan Förlag

Moberg, U. (2007). Inskolning i radions offentliga samtal. I, *Ankare för sändning eller publik* (s. 87–111)., Stockholm: Institutet för mediestudier.

Myndigheten för press, radio och tv. (2019). “*Morgonpasset i P3, inslag om partiledaren för Sverigedemokraterna (dnr 18/02874)*”, Hämtad 2019-01-22 från
<http://www.mpr.se/sv/sokverktyg/granskning/2018/augusti/morgonpasset-i-p3/>

Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Strömbäck, J. (2009). *Den medialiserade valbevakningen*. I. Nord, L & Strömbäck, J (red.) (2009). *Väljarna, partierna och medierna: en studie av politisk kommunikation i valrörelsen 2006*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag. Hämtad 2019-12-11 från
https://www.researchgate.net/publication/283422791_Den_medialiserade_valbevakningen

Strömbäck, J & Nord, L. (red.) (2013). *Kampen om opinionen: politisk kommunikation under svenska valrörelser*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag

SOU 2000:55 *Radio och TV i allmänhetens tjänst*. Stockholm: Kulturdepartementet: Fritzes förlag. Hämtad 2019-12-12 från
<https://www.regeringen.se/49bb9a/contentassets/2b9de41b8bc84bd8b198738e59421b96/radio-och-tv-i-allmanhetens-tjanst---ett-beredningsunderlag>

Sveriges Radio (2013). *Tillstånd för Sveriges Radio AB att sända ljudradio*. hämtad 2019-11-14 från <https://sverigesradio.se/diverse/appdata/isidor/files/3113/14011.pdf>

Sveriges Radio. (2010). *Om P3*. Hämtad 2019-11-11 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3634&artikel=3625179>

Sveriges Radio. (2018a). *Public service-rapport 2018*. Hämtad 2019-11-11 från <https://sverigesradio.se/diverse/appdata/isidor/files/3113/10d75344-340c-4c3c-abb3-c6d63cacee1c.pdf>

Sveriges Radio. (2018b). *Vad är public service?*. Hämtad 2019-11-14 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3113&artikel=5790860>

Sveriges Radio. (u.å). *Om Morgonpasset i P3*. Hämtad 2019-11-11 från <https://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=2024&grupp=21455>

Sveriges Radio. (2019). *P3 satsar på poddar, musik och samhällsjournalistik när kanalen görs om i grunden*. Hämtad 2019-12-17 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=7319608>

Åberg, C. (2012). *Radioanalys: att undersöka radions lyssnare och program*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Ås, B. (1978). *Hersketeknikker*. nr 3, s. 17–21. Kjerringråd

Ås, B. (1982). *Kvinnor tillsammans: handbok i frigörelse*. Stockholm: Gidlund

Poddavsnitt

Asserbäck, F. (Producent). (2018a, 20 augusti). *Partiledarintervju - Jan Björklund Liberalerna* [Poddsändning]. Hämtad 2019-12-11 från <https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1147931?programid=4765>

Asserbäck, F. (Producent). (2018b, 29 augusti). *Partiledarintervju - Jimmie Åkesson Sverigedemokraterna* [Poddsändning]. Hämtad 2019-12-11 från <https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1155380?programid=4765>

Asserbäck, F. (Producent). (2018c, 27 augusti). *Partiledarintervju - Jonas Sjöstedt*
Vänsterpartiet [Poddsändning]. Hämtad 2019-12-11 från
<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1152832?programid=4765>